

خطی - فهرست شده

۶۴۰۱

با دید شد
۱۳۸۲

۹۸۲۱

کتابخانه مجلس شورای ملی

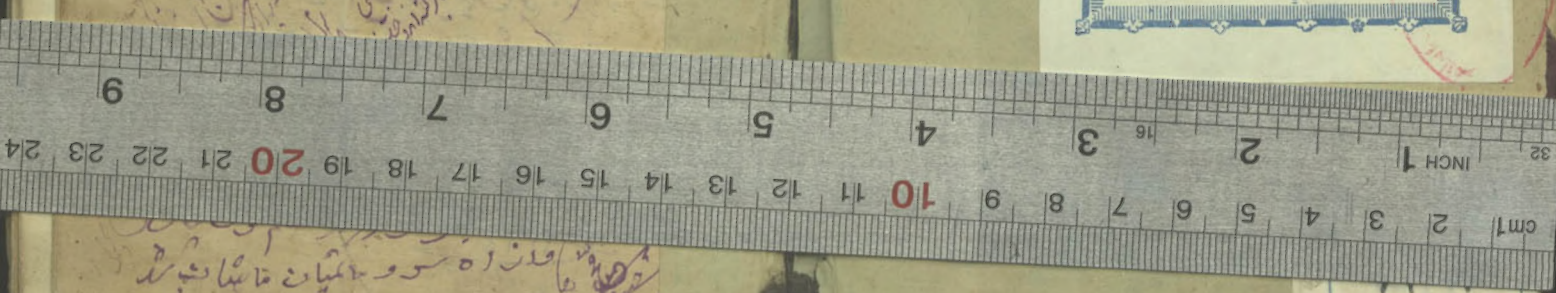
کتاب: تحریر السطوح فی فرائد الفرائد
مؤلف: میرزا محمد طاهر
موضوع: ۴ شعریات
شماره ثبت کتاب: ۸۶۲۶۰

۹۴۴۹

نزدیک قریه پارس
کتابخانه مجلس شورای ملی
تاریخ: ۱۳۱۲

در قریه پارس
نزدیک قریه پارس
تاریخ: ۱۳۱۲

کتابخانه مجلس شورای ملی

کتابخانه مجلس شورای ملی

ان الله يصيركم بالعباد

عمر ابن الخطاب و مالك بن نويرة و علي بن ابي طالب و ابي بكر بن عبد الله بن مالک

۵۰۰ -

این هفتاد و سه نفر است

روز بیست و چهارم از اردیبهشت ماه سال ۱۲۸۵

برای به (دو) از (سخت) تبدیل شود در حالت دل تنگی و معمولاً در این

فصل در آموختن احکام و ترتیب بیان دست و پاهای مؤمنان

و حکایت در سنجیدگی خاص طویل در سار و دو صانع و در آن مصلحت و هر روز در میان

نیز در کتب کهنه ای در بعضی نسخ منقول طیاران بود و این در فرط ملک

به اختیار علم با برده منزل خود و من خود که در ده رسته افکار را به

در این حال بنوعی را می بینیم که

فاندره و دره ای که در میان این دو رود است به طرفه صواب و خیر است

F 1550

— ۱۳۲۵ —

لاست بدو خطه رسیده از کوره جهان سرارد که در دست

17 150 25 11 29

تاریخ و مآخذ جنگ نریم - او اگر کرده باشد که چه بود انکس

ج- راز درون پرده که در اندک عرصه

١٤

بسم الله ملهم الصواب في كل باب
نظم الحساب المستعبر بالفرد الوهاب قوام الدر محمد
بن محمد مهدي الحسيني الانقصاب سئل الله علم الحساب
واحسن لهم ابراهيم الملب مرتب كاصلة الخلاصة البهية
على مقدمة وعشرة ابواب فالمقدمة في مهبة علم الحساب
وموضوعه وانواعه الجارية على السنة الحساب واياتها
ثلاثة اربعة عشرة فيتمدي بنورها الطلاب الباب الاول
في حساب الصحيح واياته مائة وتسعة وعشرون وفيه
سنة فصول الفصل الاول في الجمع والتضعيف الثاني
في النصف الثالث في الفرق الرابع في الضرب الخامس
في القسمة السادس في الجذر الباب الثاني في الحساب الكسري
واياته سبعة وسبعون وفيه ثلث مفعفات وستة فصول
المقدمة الاولى في القائل والتدخل والتوافق والناظر المقدمة
الثانية في التجليس والرفع الفصل الاول في جمع الكسور وتضعيفها
الثاني في تنصيف الكسور وثلاثة في الثالث في ضرب الكسور
الرابع في قسم الكسور الخامس في استقارح جذر الكسور السادس
في تحويل الكسور من صورة الى صورة الباب الثالث في الاربعة المتساوية
واياته عشرون الباب الرابع في حساب الخطاين واياته ايضا
عشرون الباب الخامس في العكس والتحليل واياته اثنا عشر
الباب السادس في المساحة واياته مائة واثنان وفيه

مقدمة وثلاثة فصول المقدمة في حد ها وانواع المقادير
الفصل الاول في مساحة السطح المستقيمة الاضلاع
 الثاني في مساحة بقية السطوح الثالث في مساحة ال
 جسام الدائرية الرابع في مساحة المساحات وايضا واحد و
 اربعون وفي ثلثة فصول الفصل الاول في وزن الارض
 اجزاء القنوات الثاني في معرفة ارتفاع المنخفضات الثالث
 في معرفة عرض الانهار واما ان الابرار الباب الدامن
 في استخراج المجهولات بطريق الجبر والمقابلة وايضا اربعة
 وتسعون وفي فصلان الاول في المقدّمات الثاني
 في المسائل الست الجبرية الباب التاسع في قواعد شجرة
 وايضا خمسة وثلاثون الباب العاشر في مسائل منفردة
 وايضا تسعة وتسعون خاتمة في مسائل لا تخلو وايضا
 لها اثنا عشر كبرج سماوية والباب الحادي عشر في
 كايواب الجنة والخرج عثمائة واحد وستون بيانا سهل
 حفظها على اصحاب الفطنة ونظمها في بيتها البهيبة وستة
 ثمان عشرة ومائة بعد الف من الجمع النبوية على مهاجرها وال
 الف الف صلوة وتحييد وسلام ومسارح قال ما اسم الكتاب
 فعقل لها ان نظم الحساب ورام اعتبار حساب الكتاب
 فقلت عيون كتاب الحساب بسم الله خير الاسماء
 بسم الله الرحمن الرحيم

المؤلف

الحمد لله القدير الواحد
 ثم الصالح والسالم المبرك
 شمس مريد فرقة محلا
 والذو الزان للبعين
 وفضلهم في العلم وادرسا
 وبعد في الاصل الشريفة
 نظمتها كشتي الحمان
 ارجو به الشبه للحسن
 حمد الله في قلب كل جاهد
 علي النبي المصطفى محمد
 وكعب كعب بن قيس
 ائمة بهم قوار الدين
 لا ينقص كمال الاعمال
 مشحون بآلاء الطيف
 ركب في فلاة القضاة
 والذكر بالخبر الذي لا يجنا

وهي منبر على مقدمة وعشرة ابواب المقدمة وما
 هي من حساب وموضوع وانواع الجارية على النسب الحسنة

علم الحسبان تخريب العدد
والعدد الحاصل الطويل
من قسمة عدد من الأعداد
وحدة كية تجزى على
وبعضهم عرق نصف ما
فخرج الواحد وكلفنا
والثان واحد العدد
نظير الجوه العدد
مطلقة الصور والضما
ثم الصحيح منطق تكبير
علم غير مخرج مجموع العدد
موضع كمال منقول
وواسع مجال الأعداد
واحد أو ما منه من تسلا
مخرج من حاشية تسعها
بافاضل كسر طرنا
وان اتى اصلا لعدد
منه ليس بحسب نصدا
كسر المخرج بضاف
من تسعة الكسور او بالجد
ازمنان

ان سائر الاجزاء ^{جد} ^{عدد}
وتسعة وسبعة نقص
اصولها الاحاد والعشر
وغيرها من غيرها ماما
وان يرد ينقص وان ينقص
وغير منطق اتم ان ينقص
ثم الكائنات المرات
وعين الهند لها الزاما

الباب الاول في حساب الصحيح

الجمع زيد على عدد
وان نقص مرة تكرر
ومن يرد ينقص ^{عدد} ^{شئ}
وعدة الاخر من اكر
بالنسار بين جزأ العدد
جزءه ان تقسم على السور
في الاصل من ترتيبه ^{عدد}
الجمع زيد على عدد
وان نقص مرة تكرر
ومن يرد ينقص ^{عدد} ^{شئ}
وعدة الاخر من استواء
تقديره تحصيل انا لفا

الفصل الثاني في الجمع والتضعيف

أبداً من الألف في الجمع و على الحد كل صور قبحه
 فان إلى أقل من عشر ض في تحت أو زيد فافضل ض
 أو عشرة ونصف الرسم م وفيها العشر أحفظ وأبد
 زده على من قبله ث وارسم جنباً ما مضى ث
 وكل ما ليس من الألف د فانقل إلى سطر أعلى ما بعد
 وإذا التضعيف ح جميع لتأني على الطرفين
 فخرج الحاسب ك بمناهما كأنه قد كتبه
 وجاز أن تبدأ ب باليسار بالحواليين ل
 من أنهما من غير ج اسقط سواكسمة فليعلم ل

تجمع أو تضعف ن وتأخذ ن ن
 فان كانا ألفاً ن حصلت فخرج خطاً ن

الفصل الثاني في التضعيف

تبدأ في التضعيف ن فانه ليس في اعتبار ن
 وتضعف ن كتحذف ن كذا صحيح التضعيف ن
 لكسر ن بحقه ن ثم هاء على نصف ن
 فان تجده ن فانما رسم ن ن
 ان يبق كسر ن ن فضعف ن ن
 ميزان ن ن فضعف ن ن

الفصل الثالث في التفرقة

ابد لا يغير فيه وانقصا
 والباقي اسم شئ مطلقاً
 فان لم يبق شئ مطلقاً
 وضعت تحت الخط صفر ملحفاً
 ان شئ نقصاً فهو احد
 في عشرة اربعة ورم عامداً
 وان قلت في ثلث السطر
 فاحذف وهو شئ الصفر
 وتسمي فيها تسعة عاذاً
 فكل واحد منها ما بين
 ينقص من ان يقسم من
 ميزان ما ينقص منه فاقسم
 وان يكن مقتداً ينقصا
 فز عليه تسعة ثم انقصا
 فالباقى في الحالة المتبقية
 مما بقي في الخط استباناً

الفصل الرابع في الضرب

نطلب ما ينسب من مقرر
 لنسبة واحد من الصحب
 فلاح

فلاح من تعريفه لنظر
 ان ليس للواحد في الضرب
 اقسامه الا اربعة او كذا
 او مقرر في غيره قد ضربا
 والاولاد في الاحاد
 في غيرها او غير ما في اربعة
 والقرب الاحاد في الاحاد
 اوضع في شكل واحد
 وبعد ضرب جميع المراتب
 واخره من ثلث الاخر اربعة
 ففي الثلاثين في الاربعة
 تبسط الاثنان عشر مئة
 وحل في الباقي كذا الى
 اجزاء حتى يعود اربعة
 فاعلم في ضرب ما بين الخمسة والعشرة بعضاً بعض
 تبسط فيما بين خمسة عشر
 مقرر من المقرر في خمسة عشر
 عليه رد مقرر في فضل العشرة
 في فضلها من طرف ما كان

كسرت في تسعة تعيناً

اربعين في واحد على التسعين

فاعلة في ضرب الاحاد فيها بين العشرة والعشرين

تجمع مضروبها على جمادى

ما فوق عشرة في اسقطا

مضروب الاحاد في كذا

ما بين مفرود عشرة فاحذف

فاعلة فيما بين ضرب العشرة والعشرين لبعضها بعض

ما بين عشرة وعشرين

احاد مضروب على الاخر

والاصل اسطر عشرون

مضروب الاحاد في الاحاد

فاعلة فيما يضرب في خمسة او خمس مائة

تسبب نصفه على ما فوق

اعشار او مائة او الالف

ونصف ما احدث السبع

تأخذ لكسر على الصريح

في كذا

في الخمسة اثنا عشر مائتين

ستين اربعين خمسين

فاعلة فيما بين ضرب العشرة والعشرين فيما بين العشرة والمائتين

في عدد الاعشار احاداً

فاضرب واعط الاكثر الذي حصل

وايسطه جمعا عشرون

مضروب الاحاد في الاحاد

فاعلة فيما يضرب في خمسة عشر او مائة وخمسين او الف وخمسمائة

فوزده نصفه واسطر المائة

اعشار او مائة او الف

ونصف ما احدث السبع

تأخذ لكسر على الصريح

فاعلة في ضرب ما بين العشرين والمائتين مائة وعشرين

احاد مضروب على الاخر

واضرب في كذا عشرة فاحذف

والاصل اسطر عشرون

مضروب الاحاد في الاحاد

في كذا

قاعدة فيما اختلفت عدة عشرات عاين العشري والمائة

تضرب في الاكثر من اقل عدة اعشار الاقل مرة واحدة

تزيد مضروبها على المضروب في الاقل

وابسطه جمعا عشر مرة مضروب الاكثر الا واحد

قاعدة لكل عددين متفاضلين نصف مجموعهما مفرد

نصف حسابين يكون تضرب في نفسه مطرد

مضروب نصف فضل بينهما في نفسه تسقط عنها

قاعدة لتسهيل الضرب

قل ينسب المضرب لتسهيل مرتبة تفوقه من اولا

ونحو ذلك من الذي فيه ضرب وابسطه من خسر الذي انسب

ماخذ

تاخذ لكسر هذا الكسب كالمثلث والاضرب في عدة

وذلك ربع مائة لثلاثة وابسطه مائة لثلاثة

قاعدة اخرى لتسهيل

مرة او اكثر من مائة ومثل المضرب فيه نصفها

ما ضرب مال العد المتضرب في مرجع المقابل للصح

كفي يوضع نصفه في صورة مضربها في

تصير في طريقه الضرب عند تكرار الراتب وتصور الشبهة

في الضرب ان تكرار المثلث فليس في العلم المثلث

ان تضرب المثلث في المثلث تصوره المفرد في اقل

وتقسم الاحاد واخطا العشر مضروبها في اقل

للعشر مضروبها في اقل

وان يكنى صفر احد اسماء
عده الاشارة بقسميها
والصفر ضحى ان تفقد
واحد لكل عشر
فصفر الرسم فارادى
وصفر من عيني السطر
مركب غير في مركب
انما اذ كثره فلتطلب
واشهر الانواع ضرب الشك
توسم كل صور تشبه
مركب كل من تقسم
اصلا من اربعة تقسم
الى مثلثين وثلاثي
مضروب الف في ثمانية
ثم ضاع الاخر غريبا
وكل اربعة في كل قسم
احاد اسفل من اشكال
حاصلة فيما احاد يا و
لقسم

ترسم في الثلث الختام
احاد الاشارة في الفوق
ترك ما احاداه صفر لها
وغير تلاءم واليا
توسم تحت الشكل في السفل
ايمن والصفر اذ المثلث
وكل خطين هناك واليا
تج ما يلزمها قد كتب
وعن يسار او وضو
توسم ما يعطى وصفر ان
ليصير بين ان الاكبر
فالحاصل ان هما ميل
الفصل الخامس في القسمة وهي عكس الضرب
تطلب ما نريد الواحد
بجدة ان ضربت فيما قسم
منقسم الى اربعة قسم
عليه مساوي الستة
المقسم

او كان منه ناقصا قد ^{بما}
 ينقص عن شئ عليه ^{سما}
 فان يكن اقل انفسه الى
 ما كان مقسوما عليه
 فاحصل الشئ من ذلك ^{العدد}
 ان كثر في ذلك ^{سما}
 مراتب المقسوم فيه ^{سما}
 صحاذا في قسمه ^{مقسوم}
 وان يرد فاحذر ان يرد ^{مقسوم}
 فاحذر من الازداد عليه
 وينقص الحاصل عما خذيا
 فادسه في وجهه ^{حدا}
 فانظر

فاقوله للعين بالتوالي
 فعدو اعلى غير الاول
 حق مجازي او الكسوم
 فخرج القسمة عند الملك
 ان يوشع فهو كسوم
 ميزان ما يخرج في ميزانها
 ميزان ان يرد في ميزانها
 الفصل الثالث في التجديز
 البدر هاني نفسه قد ^{سما}
 اسقطه القليل ان كان ^{اسم}
 او باقى المقسوم للشمال
 او صفرا ان لم تلفها ^{ثقل}
 اول مقسوم عليه قد ^{سم}
 العدد الموضع في ذلك ^ل
 ما كان مقسوما عليه ^{حدا}
 عليه مقسوما ^{مقسوما}
 فقام ميزان مقسوما ^{خطا}

ثم انصب الباقي من موضع
 لجذر مسقط واحد
 فخذ ما اسقط مع ما
 من نسبة جذر الاسم
 وتوسم الكثيرين للبدل
 معلما على التحضي على
 فطلب اعدادان بها
 وانقص الحاصل عما
 حذوا اخرها وشك
 افناه او اكثره في الحال
 ضع فوقها وتحتها بقا
 والعالى ارضيه في السا
 والحاصل اسم فوجد
 واحده حذوا ماضيه
 وافقصه منه ومن الشك
 وقته الباقي بانقصك
 فاعالى الجمع ما قد
 وكلها الى اليمين فاقسلا
 ثم اطلق اعظمها ان سما
 فوق تحت مع انقلها
 اهل

امل ان يضرب بالعيان
 في كل بقية من الختان
 وينقص القدر من الحاد
 ومن يسارها الى الحاد
 فخذ لتخاينه القوت
 وانقل الى عينه الحاد
 ان لم تجد فضعه في شتم
 وفوقها وانقل الى يميني
 فاعلى البدول جدر المنطق
 ان كان تحت الخطا
 وان يكون في جذر الاسم
 والباقي كمنه قد
 يخرج ما زيا وواحد
 ما تحت مع ما فوق
 ميزان ما يخرج مع انجد
 ميزان ما بقي على الحاصل
 ميزان ان خالف ليرا
 من على الخط استبدلها
 الباب الثاني في حساب التوز فيه قلت مقدمات
 ستة

فصول المقدمة الأولى في المثالين التام والناقص والثاني

والعددان غير احدهما

او لافان اثنى اقل الاكثر

ولافان عدان اقل

اقسم على الناقص ما زاد

او يبق فاقسم ما علية

ان بقي الواحد في المكان

والكسر اما منقول بالصو

او غير اسمه اصما

كلاهما مفرد او مضاف

والكسر

والكسر فوق مخرج كسبه

والواو في المعطوف عند

من تحت صفر او صحيح

وقد اصب من مضاف

المقدمة الثامنة في مخرج الكسر

فخرج اقل امانه وضع

ومخرج المضاف في الامور

ومخرج كسبه في العطف

في الفروق واحد في الآخر

فامتنع للماصل مما فرضا

لمخرج السعة في العين

وللماصل امره بنفسه

فخرج المفرد منه امشع

حاصل مخرج الاعداد

فامتنع اقل امانه اذ تحت

والاكثر ان بدا خلافا

لمخرج الثالث واعمل

نصف في الثلاثة اثنى

وما الى في خمسة تسعة

وتدخل الستة في ما قد حصل

فالكف بالماصل عنه في العمل

واضربه في السبعة ^{منه} بالاعلام

وما انى في ربع الثانية

في تلك التسعة تخرج المااصل

والمااصل العشرة في خمسة

فالكف بالمااصل الفريع

خمسة مائة وعشرين لمجموع

ان اعتبر خارج الافراد

تقته يحصل لك المطلوب ^{الاعمال}

فكل ما يدخل في سواه

اسقط وخذ بالوقت ^{حواله}

واعمل كما بالوقت في العمل

ليرجع الباقي الى الثانية

ففي المثال اسقط اثنين ^{معه}

ثلاثة وخمسة واربعة

وستة توافق الثانية

فخذ مثلاً نصفها ^{شبه} اربعة

ونصفها وهو ثلاثة ^{خل}

في تسعة فاسقط في العمل

وخمسة

وعشرة وافقت الثانية

فالحسنة اضرب في الثانية ^{حانية}

الحاصل اضربه في السبعة

والحاصل اضربه في التسعة

لطيفة لتحصيل مخرج الكسور التسعة

وفخرج التسعة مكيور

يحصل فرض ذلك الشهر

ايام شهر ثم ما يحصل في

ايام الاسبوع بلا تكلف

كذلك اضرب بخارج ^{التي}

جاءت بحرف العين ^{اشبه}

ومن على احدى يدي

ايام اسبوعك ^{السنه}

المقدمة الثالثة في التجنيس والرفع

تجنيسهم ان ترجع ^{لصحتها}

الى كسوفهم ^{مرياً}

فماضيه في مخرج كسوفه

ورفع عليه صورة ^{الكسوف}

فأثنان والرابع من الأقسام

خمس تسعة من الأقسام

مجموع الستة والخمسين

هو الثلاثون مع الاثنين

وثلاث سبع جابر ولا

وهو ثلثون وخمسة معه

والرفع ان يقع الكسور

ادفعلت اعدادها

فانقسم على الخارج فلما خرج

والباقي كسر خرج اصله

سبعة عشر مائة اذ خرج

منوعها اربعة والرابع

الفصل الاول في جمع الكسور وتضعيفها

تؤخذ من مجموعها المشترك

بالج والتضعيف ذلك

فقس من اعدادها ما قد

فالمخرج الصحيح والباقي

في بقيةها عند البسط

وواحد عند البسط وحسب

والاخر

والثلاثون السدس نصف

والنصف الثلث سدس

فالنصف الثلث ربع

بواحد ونصف سدس

ضعف ثلثه من الاقسام

خمس واحد ذلك القيا

الفصل الثاني في تبصيف الكسور

نصفه في الزوج وضعف

في الفرد وانسب من كسرها

وتبصيف الكسر الكسرا

من مخرج فيه اشراك

وتبصيف الباقي فالرابع من

ثلث تبصيف السدس

الفصل الثالث في ضرب الكسور

فان يكن في طرفه مخرج

دون صحيح او مع الصحيح

فصورة الكسر والمجموع

تضرب في الصحيح كله

والحاصل قسمه على المخرج

النسبة منه كى ثا ابار

فانما الثلاثة لاجناس في

اربعة عشر وخمسة اربع

في سبعة ثلاثة ارباع

ربيع وخمسة بالاجماع

وفيها دون صحيح او معه

في طرف او طرفين بالقسمة

فتقر بالصورة بالصورة

مجنس او هو غير اذ

فخرج الكسرين في المخرج

والحاصل الثامن الفرض

فاقسم عليه الحاصل الاول

النسبة منه يخرج الدأدو

لنصف مخرج السبع ارباع

ثلاثة وخمسة لاسباع

من واحد والنصف الثاني

يحصل واحد بعين عين

في اثنين والنصف ثلث

ثلث مع الثمان عند مجاز

الفضل

الفصل الرابع في قسمة الكسور

وقسمة الكسور العالانية

اضافها للماترى ثمانية

هـ لثلاثين اربع لثلاثين

في مخرج الموجود او الله

فالحاصل المكون عند النسب

حاصل مخرج او افسر او اولا

اربعة الاسباب ان تقسم على

ربيع وخمسة ثلاثة اضعافا

في عكسه ثلاثة الارباع

وواحد مخرج بلا نزع

وتخرج القسمة الاثنان

فسمت سدسين على

الفصل الخامس في استخراج جذور الكسور

ان تجز الكسور مجزأ جذا

له مخرج الكسور ثمانية

لو انب واربعة عشر

للمخرج مخرج مخرج

فأثنان والنصف ليست مربع

ثلاثان جذر الربع من التسع

أو فني مخرج الكسرا

واقسم على المخرج جذرا

فواحد وستة من سبع

جذر ثلاثة ونصف فني

الباب الثالث في حل أربعة للنسبة

هي التي نسبت بأدائها

ثان كالثالث إلى ما قبله

وليسوى في ذلك

معلم الجنيين والوسطين

فإن جهلنا طر فإنقسم

مسطح البقي على ما قبله

أو وسطا نقسم مسطح

بالوسطا المعلوم ودون

والبقي في النقصان

أو في العاملا بالروافد

يقول أي مبلغ مقدر

عليه أربعة ثلاثة متحد

ثاني

واسطه ما منه كسرا

فخرج الكسري ما خذا

والثالث المعلوم

فإن معلومان قد تحلا

نسبت مجهولا إلى معلوما

نسبت ما خذا إلى الثاني

واسطه مخرج

فأضربه في المعلوم فتراقسم

اثنان قد تلاهما

وذلك في ما مر بالحساب

ثلاثة رطلان

خمسة رطلان وسعرهما

وسعرها ثلثة

فالمخسة المذكورة المعتر

والنقص المستور

والمقص الرطلان ليس

للثمن الرابع غير ثابت

مسعر للثمن قبل الثمن

أو لها اقسمه

مسطح الوسطين

ان قيل كمرطل بل هي

فالمر المحمول يزدن

مسقط الجسيز في هاشية

فانقسم على التامجد ما ذكر

من قول اضر بالانتقال

وفي خبر اخر السؤل

والحاصل اقسامه على الحيا

وكن بهذا الباب كالموا

الباب الرابع في حساب الخطا

فمفروض المحمول فليست

مفروض الاول حتى ليست

فاعلم ان كما هو المفاد

فان يطابق فهو المراد

وان ان يبدل او تغير

فالخطا الاول انما يستبطل

ثم اقر اخر خبر جيل العد

وذلك مفروضهم الثاني

فان تعاد وخطا لغير علم

فالخطا الذي تركت في خبر

فانما

فالاول المفروض الثاني

محفوظا الاول وكذا الخطا

والخطا الاول ثانيا المفروض

محفوظا الثاني التحصيل

فالخطا ان هيما ان زادا

او انقصا ولم تصب

ففضل محفوظا في قسمه على

فضل الخطا في قسمه باجماله

وواختلا الخطاين فاقبلا

عليهما ما حفظا ليعلم

فما اذا ان زاي من نقص

فانقير والذهر محسود

فان فرضت تسعة بالقلعة

فالخطا الاول تسعة

او ستة فالخطا الثاني

واحد زائد نقصا

فالاول المحفوظة تسعة

والثاني تسعة ونقصا

فخطاها اقسامه على البين

لنخرج الخطا من الحسنة

فما الذي زاد بعد كذا

ونقص الخمسة تجمعا

فان فرضت الدعاء اربعة

وان فرضت المدا ثلاثة

قسمة محفولة بالبيان

الباقي الخامس العمل بالعكس وتليق بالتحليل

العكس يعنون باربعه

ضعف اذ انقصت اثنان

مبتدأ من السؤل

فما الذي نقصت قد ضا

وزيد الاثنان على الكتاب

وضف

وضف المجموع ثم زيدا

وقسم خمسة ثم ضرب

فاقسم على العشرة ثم كسره

وانقص ثلاثة ومربع

ما اذا اراد نصفها واخر

فانقص من العشرين في

لا تترك نصف المريد الشا

اربعه اسقط فلتا ومنه

الكتاب السادس المساحة

المقدمة في حقها وانواع التقاضي

ثلاثة على الذي استفيد

وعشرة فهو مجسدين

خمين واضرب خمسة

اثنين فالتسعة جدتها

ثم ان ابلغ عشر مربعة

والثلاث من سائر مربعة

يق لك العشرة والثلاث

فاربعا واربع الاثنان

في المساحة

في حقها وانواع التقاضي

تلك هي استعمالها في كل
 من واحد خطي والآخر
 وان كان من سطح او جسم
 فالخط ان اردت بالقوا
 والمستقيم الذي يمتلئ
 اسماؤه العشر وتر
 قاعدة جانبين تقاطع
 ولا يحيط بالخط مستقيما
 وغيره فمما من جوار
 ومستوي بالخط والآخر
 متصل اجزائه منظم
 كليهما ان كانا خطا
 رقيقا او كثيفا منها استعمالا
 تحديد ذلك الامتداد والآخر
 لنقطتين وهما ان يمتلئ
 ضلع وساق مستقيمة للخط
 قطع من تحت الانواع
 مع مثلها بالسطح مستقيما
 وغيره والآخر غير عاري
 على قدره كما في المثالين
 وتقسيمه

المستدير ان يحيط في
 والمستدير بالمحيط يعرف
 وغيره لكل قوس وتر
 احاطا بالقطاع نصف القطر
 والقوس الاصغر نصف القطر
 احاطا بالنقطة قوسين الى
 وبالهلال الحاط وهما
 وان يحيط فخطا مستقيما
 زائد عن النصفين فهو خط
 والمستقيما ثلاثة منقبي
 بالمستوي والسطح يدعى
 وقطرها خطا لها نصف
 قاعدة للقطعتين تذكر
 مركزها والقوس منها اذ
 وزاد في الاقل من المحل
 من غير النصفين منها فضلا
 لم يفضلا النصفين مجتمعا
 مستويا المقدر والنصيب
 او نقصا فاهل منقبي
 تحت بسط فمثلثات

مستوى الاضلاع او تساوي

مختلف الاضلاع فيا قدر

منفرجا زاوية او قائما

او حذو للمثلثين دائما

وان خطا مستويا يقع

قام الزوايا فهو المربع

وان يكون فيه الزايل ^{لقيم}

فسمى مقياسا حيزا

وان خطا ربعا لثلاث

والمقابل في حد مستوي

فستطيل الزاوية والزا

شبه معين اذا لم تقسم

فستطيل الزاوية والزا

شبه معين اذا لم تقسم

وغيرها من زوايا

سوى تقصير كقمتها واعلا

كثير الاضلاع اذا احاط

اكثر من اربعة احاطا

فان تساوت فهو من

مستوي ممتد مستوي

وغيره

وغيره ذو خمسة اضلاع

لمشاكل الاضلاع الانواع

ثم يضيفون لاحد عشرة

قاعدة وهكذا مقرون

وربما سمي كالمدرج

مطيل ذي شرف للشي

والجسم ذو ثلاثة الابعاد

والطول والعرض والارتفاع

فان يحاط سطح تساوي

اليد من كنه فهو كنه

دايرة متصفها عظيمة

وغيرها صغرى مسمية

وان خطا ربعا تحسب

ستاساوي فهو للمكعب

وان خطا دائرتان اسوي

ذاتي موازاة وسطا

ولو اديروا مستقيم جمعا

بين المحيطين عليه ما

لمستوي كذا استبانة

في الدور كذا فاسترانه

ثم ما فاعدا تاهافي المثل
 ان يكن السهم هو القلة
 وان تحطد اثره فليجسم
 ولو ادعى مستقيم واصل
 لمسه في الدور بالتمام
 فقام او ما بالبا صرة
 وسهم الخط الذي يبرأ
 ان عوارضها قطعته
 فاعدا الشكين ان تفلح
 الفصل الاول في بيان المستقيمة المستقيمة
 فانها

فان يكن مثلث منفرجا
 منها على الموتر في نصفه الوتر
 وان يتم فاضرب بلا تقريبا
 وان تم تقريبا المخرج من
 رقي الاطول من ضلعيها
 وان يكن ينقص عنها الجيد
 تستخرج العرف من ان تحللا
 وبعد ضرب للتعامل
 ثم عليها تقسيم الدخول
 فنصف باقيد وقطع العود
 زاوية فاضرب بوجدها
 وان يتنا فاعكس سوا القلة
 نصف محيطها من محيطها
 اى على الموتر او عكس
 سواء المربعين فامر ما خذا
 وان خرجت زاوية فوتر
 فاعدا ضلعا يكون اطولا
 مجموع الاقصرين في التقاطع
 ونقص الخارج منها العدا
 عن طرف الاقصر بالذات

فقد خطا فاما منه الى

فاخره في مقدار نصف النصف

في مستوي الاضلاع في ضلعا

واخره في الثلث بالثب

نصفه تقرب في مساحة المربع

في المستطيل حال الشك

تقرب نصف القطر في

واقسم سواها اثنتين

كثير الاضلاع من السد

في نصفها انظر نصف القطر

زاوية فهو هو وحصولا

محصول مساحة غير انك

عنا انظر في من ربعا

فجد مساحة الثلث

ضلعا في نفسه اذ في

تقرب ضلعا من في الجا

في قطر الاخر للثب

فقد رجع المساحين

فصاعدا من زوجه

فالحاصل للجواب بالنقد

وهو

وقطره خط يكون واحلا

وغيرها مثلثات قسما

الفصل الثاني في تقسيم مساحة السطح

طبق على المحيط خطا واخر

او قطرهما ربع ومربع

او ربع واحد في باب النظر

ويحصل المحيطان ضرب في

ويظهر القطر في تقسيم

تقرب القطر نصف القطر

وقطعها من قطعتين

منقسم ضلعين في ثلثا بال

وامسح وهذه الطريق

الفصل الثاني في تقسيم مساحة السطح

ونصف ذلك نصف القطر

تسقط اصبعه ونصفه

والحاصل الضمير كذا في

ثلثه والسبع قطرها

ثلثه والسبع دور اشلا

ونصف قوسه بدل النصف

حتى يروى مثلثا في اليمين

فانقص من الاصغر في الثلث

او زد على الاعظم تاكبر

وفي الهلال والنعل

والقطر القصر من الكبر ازل

والشلي من رواله ليلج

فاقسمها بقطعتين يفرج

والقطر في دور عظيم الكبر

مساحة سطح المخرقة

او ربع القطر وضع ربع

فامسح السبع ونصف السبع

والسطح من قطعها كالدائر

يكون نصف قطر هاء الباء

بعد خط محيط القاعد

يرسل قطب القطر المشاه

ان قام واستدار السطوح

تعرف سطحها بالاستبانة

فسمها ضرب في محيط القاعد

يحصل ضرب ليدك القاعد

لسطح مخروط قد استدار

وفاء وحفظ طابا في كذا

نور

تقرب ونصف المحيط فاعزل

خطا من الرأس اليه واصل

القصر الثالث في مستقيم الاجسام

في كبر تقرب نصف القطر

في ثلث سطحها الفهم القدر

او كعب القدر ليد تتبع

فالق سبعة ونصف السبع

ثم من الباقي لك القيا

فالق مثل ذلك مما بقيا

تقرب تلك سطح قطع الكبر

في نصف قطر الكبر المقد

في الاسطوان ان على ما شأنا

تقرب في القاعدة ارتفاعا

تقرب في المخروط بالاشارة

في ثلث القاعدة ارتفاعا

ان يكن المخروط لم يتسا

فاضرب في الارتفاع قطر

واضرب على تفاوت القطر في

بان قد ارتفاعا لوعتسا

فضل الارتفاع حيث يقع

هو ارتفاع الاصغر للتميم

فتلذذ من الصغرى

استقطر تمام قدر القدر

تقرب في الناقص ذي الاختلاف

ضلع من الضلعين في الارتفاع

ثم على الفضل لضعفها على

ضلع من الضلعين اقصم جلا

ينجى به مستطرا القام

فكل الحساب بالانعام

الفصل السابع في تتبع المساحات في ثلثي الفضل

الفصل الاول في وزن الارض من الاجزاء الستة

اعمل مثلثا من القياس

مستوى الساقين القياس

في طرفي زونان وبعلا

في موقع العود بجلا

واسلكه في خطه على

مقومين استويا وعدلا

تكون

بقدر عدد ذلك كذا

ناولها شخصين قد عينا

وسبكل شاخص خسايد

والخط من شمس ذراعا

زاوية للمعول كانا اعتدلا

فخط شافول اذا كان على

حتى من الخط عليها تطلق

اولا من مامد ذراعا

ثم الجول واحد من الجول

وقد تفاوت في حصل

والقوس كتي القليل

والخط له الصعود والارتفاع

تساويا فالجري بالعصر

يبقى تفاوت الكفاية وان

كان المرام سهلا او مستعصيا

وان يكن مستعصيا او مستعصيا

واسلكه في الخط وبالخط

وان تشافاخذ بالهروب

طريق اخرى

فخذ من طول البلد البر وضع

عصاة وخط مستقيم

فخذ من طول البلد البر وضع

واعط شخصاً قصبا متساويا

لعمق فهو تيسر راجبا

فحيث بالعين يرى القس

من قبعتها فهو يعرف بالطلب

ان بعدت فسلك لا يرى

فاشعلن عليه فالعصرى

الفصل الثاني في معرفة ارتفاع المنقعا

ان امنك النيل المسفل

وكان ولا غير استواء ^{بالنظر}

نصب فيه شاخصا كما هو

من راسه راس الرقبة

ثم امسح ما بين اصل الرقع

وموقف فيه وقت فاطلع

واخره في فاضل شاخص

فذلك واقسم ما احتملا

على الذي يصحح بالوقف

واصل شاخص وقد ان

ضع فوق سطح الارض ^{طريق اخرى}

راس الذي تطلب فيها مبدل

خبر

نصب في قدك للتعليم

ما بينها وبين اصل العلم

واقسم الحاصل من خربك

ما كان بينها وبين الرقع

انصب الى الشاخص ^{طريق اخرى}

نقرب به نسبة الارتفاع

استعمل الظل والارتفاع

فقد كظله لتعلم

شظية وضعها على المرقع

والخط من قبيل اصل الرقع ^{طريق اخرى}

فمسح من الاصل المعلقك

وزد على الحاصل قد فاعلمك

ولا ينال من مسقط الحجر

خذ راسه في النقيض بالنظر

وانظر الى شظية في السفل

واي خط من خطوط القل

واعلم المرقع والوضع امر

حتى يزيد واحد او ينكر

ثم نقع لو كان ذلك والطلع

حيث ترى من ذلك راس ^{المرقع}

ما بين موقعين فاصبح بالنظر
واضرب في السبعة وقلها

لطلون مدها واصبح
فهو مع القائمة قد ما اد

الفصل الثالث في معرفة عرض الانهار عن الابرار

نقف على شاطئ نهر ونظر
جانبين فنبينا ودر

حتى ترى صقعا ولا سقلا
حالتها فاصبح والعرض ان

وانصب على البركة القدر
ما كان كالقصر في التدر

واعلم المقصود دليلا
فالق منه مشرفا ثقيلا

وانظر من النقيض اذ ترون
يفاطح القطر الدير بالنظر

ثم اضرب ما كان من علوك
الى محل قطع في فاملك

واقسم على ما بين ذلك المحل
وهو في العرض يخرج بالعمل
البر

الباب الثاني في استخراج المجهول من بطريق الجبر والمقابل
وفيه فصلان الاول في المقادير

مجهولكم شيء على ما اد
مضرب به نفسه مال و

وفيه كعبه مال ماله
وفيه مال الكعبا لمال

مضرب بشيء فيه كعب
وهكذا لا ينهي في الص

يصير اليه وكعبا مضربا
فواحد كعبا فكله مضربا

فما لا لا كعبا مع الز
وكعبا كعبا مع النسب

وهكذا وكلها بالاعداد
فما سبب نازلة وماسدة

نفسه الكعبا لعدد المال
كسبة المال شيء مال

وكسبة الشيء الى عدد الوا
واحد يخرج شيء وارء

وجزئ شئ من جزئ المال

وجزئته مجزئ كعب مال

فان يكونا عند ضرب في ضرب

فالرب اجمع وسعتهما خلف

في مال مال الكعب مال الكعب

يبلغ كعب كعب كعب كعب كعب

ان وقفا في ضربين حصلا

من ضربين فضل في الكعبين فضلا

في مال الكعب جزئ مال المال

حاصل الجزئ بلا مال

وجزئ مال مال مال الكعب

فجزئ من كعب كعب كعب كعب

ان لم يكن فضل في ضربين

من جنس واحد اذا حاول

مسائل الجزئ ستا تعد

تبقى حل مال وشئ واحد

قد وضعت فوجد وانما

تمت حلها وضربها مبينا

هو العالم

المعزى

خذ عدد المبتسئين في ضرب

في الشكل ضرب عددا

وعدد لاصل من ضرب كعب

فملحق الضرب عند ضرب

وسمها المستثنى ناقصا وما

اخرج منه زائد العلى

والضرب في المثلث يادته

مخالفة النقص بالخلف

فالجدول الجبر ضرب بالعادة

واستثنى نقصا من الزيادة

فحسب الاعداد في الشئ

سبعة اعداد استثنى

هو الثانون وخمس مئة

مال سوى اتق عشر شيئا

في قسم مئة مقسوم على

مئة مقسوم عليه فمثلا

ومئة لأج من جنس م

في ملحق القسمين عند مئة

الفصل الثاني في المسائل الست الجبرية

ولا نفى في البحر العقلي

عن نظريتين في المعادلة

فقرن المجهول شيئا

نفي السؤال كقوله الكا

كل ذي الاستثناء جها

فرد على الآخر ذلك القدر

واقسم من الأجزاء بالثلاثة

ما نستوى في جنبي المعادلة

وتلك أباين جنسين

وهي تلك مفردات ففطرنا

أربعين جنسين وخمس

وهي تلك قد استقرت

أقول

أول الأفرادى عدد قد

أشياء فاقسمه عليه

لهذا الف مع نصف ذلك

والف الانصف بالهالك

تقرض بالهند شيئا

فالف الانصف شيئا

الف وخمس مئة لها خلا

ربع من الشيء وشيئا

تجبر فالف مع خمسمائة

بعد اشياء مع مئة

فالمائة بعد الف تلك

وهو مائة اربع مائة

مفردة ثانية قبالا

أشياء واجبت تعدد الاموال

فعد الاشياء فيها اقسم على

عدد الاموال تجد ما جهلا

بنوت ميراث ابيهم فبوا

وهو دنانير وكل ذهبوا

فالأول الذي انجزنا

والثاني دينارين فلهكذا

فالمالك استردها ثم قسم
 فافر النهم و شيئا ياني
 نصف مالا و شئ نصف
 وهو الزايف فان الواحد
 يساوي الاعداد التي توالي
 فالعدد افسم على شئ
 فالسبعة افسم على الكسعة
 سبعة شيئا و شيئا ياني
 وبعد جبر قال يحصل
 والشئ مخرج وهو البنت
 فقال كلا سبعة فكم وكم
 والظفر من واحد و شئ
 نصف مالا و شئ نصف
 مع عدد في نصف مالا
 من واحد اليه اذ توالي
 وهو البنت و تسعة فكل
 في الشئ وهو مالا و شيئا
 فكل نصف مالا ثم نصف شئ
 مالا ثلث عشر شيئا بعد
 و افسم في السبعة و الذي
 بالمعنى

بالخطاين افسم حسيان
 ثم افسم سبعة و الثاني
 محفوظ الاول عشرة سما
 طريقة اسهل في التعليم
 فاصل الضعيف الا واحد
 مفردة ثالثة اكلا
 فافسم عليها عدد افسم
 لمالا اكثر مالاين هما
 فالواحد عشرة و شيئا ياني
 سطحها مائة افسم
 فالخط الاول قصا الزنة
 انان بيز الخطاين الثاني
 والثان لو الفصل وبقية
 تضعفنا الخارج التقسيم
 عند ثمة فاستقبل القواعد
 من عدد يعاد ان الاموال
 و جبر ما يخرج ما قد جملا
 عشر من و التسع و ثمة
 و ما سواه عشرة من و شئ
 بعد افسم فاجبر و قال

وبعد يعدل مال الربية

فالمستقل منها ثمانية

اول المقررات اذ تعد

فالل كحل واحد وهو اقل

حولها بذلك المتوال

مربع النصف الذي قد اورد

ثمة من جذر الجميع اسقطا

لخالدها ان يجمع وضرب

فربع الشيء بالباقي

مضروب شئ فيه بالمثال

فالشيء الاثنان بقية

والاكثر اثنا عشر بالثلاثة

يعدل الشياء واهو الا عدد

ورده اليه ان كان فضلا

اي كذا اقسامه على اهل

من عدد الاشياء على اهل

من عدد الاشياء اسقطا

فونصف باقى عشرة قلن

ونصف باقى خمس الاثني

خمس اشياء في نصف المثال

فصغر

فصغر وخمس الاشياء

فصغر يعدل كذا اسقطا

من جذر مجموع مربع ورد

فيبقى الاثنان هو القربة

ثانية المقررات اذ تعد

كل ورد وانقص العدد من

وجذر ما بقى له ان يزد على

ما عدد فونصفه في ضرب

فاقرض شيئا تطلب المارد

فصغر المارد اثني عشر

يعد الاثنان عشر بالسوا

من عدد الاشياء اسقطا

لنصف الاشياء واللا عدد

قربة عينك تحفظ وانته

اشياء بالاهوال فخذ عدد

مربع لنصف الاشياء وزن

نصف لها او الرقبة كملا

وزيد في خمس او ثمانية

واقرضه والنصف كما افاد

خمس اشياء كما تقر را

فاللأول والأربع والعشرون

عشرة اشياء كما تدروا ما

تتقصر من مربع الخمسة كذا .

فواحد سقّی و حیدرہ احمد

فهو اذا زئيد على الحسرة

اسقط منها حصل الله اعوا

ثالثه المصنفان اذ تعد

اموال اشياء متخاضع عنه

کمل ورد غم زد فی العد

مرحباً نصف الدنيا ابتداءً

وجذر ما يجمع منه ^{على}

نصيف الاشياء تجد واجهلا

ماعد ديقصر مأخذ

فالباقي والمجد ويرى عشة

نقصت شيئاً فاجتمع من مال

وزيد مایقی علی اکرم

فصار ما بين سوسنياتي

يعادل العشرة فاعرف يا فتى

فاحرمه افهوما ليعمل

مخمس ونصف متي محصل

۱۰۰

تربيع نصف عدد الاشياء

بالخمس خمسة ونصف مئة

وحدہ اثنان وربع ان

ربعاتی اشین ونصایله

الباب التاسع في قواعد شريفه وفوائد اللطيفه لا بد للمحاسب

منها ولاغنى عنها، التقص في هذا المختصر على اثنا عشر طائفة

فرد علیہ واحد اواضہ فی

ترتیبہ نصف مائاتی فی

للسفر فيها في حمله

تضرب في فاعلة فاعلة فاعلة

الت

وان تردان تجمع الافراد

على التواخياف نظر الأعداد

فرد على الفرد الاخير واحد

ونصف ما يجمع ربع ساسا

فجوهام واحد للتسعة

خمس وعشرون ^{سعة} واربعة

2:11:11

فجميع الازواج على انظم

تقریب نصف آخری مایلی

لمجموع الاثنين على العشرين ضربا
في الست خمسا وثلاثين اجبا
الرابعة

مربعات ثمانية على الجمع
فالعدد الاخير ضعف جمع

وزجه واحد وثلاث جمع
تضرب في ذلك الاعداد جمع

مثالها مربعات الواحد
لستة بمقتضى القواعد

وزجه على تضعيف ست فاحدا
والثلاث اربع وثلاث فاحدا

فاضرب في الاعداد والجمع
وذلك صاف هو الجواب ^{كا}

للماسة
مكعبات ثمانية على الجمع

مجموعها من واحد يربع
ربعت كاف هو ثمانية

للسادسة
تسطيح جدي من مائة

مع جدي من مائة في الجدي ^{للا}

تسطيح جدي من مائة

للمسبعة

في قسمة الجدي على السبعة
جدي من مائة ومقسما

جدي من مائة جواب ادرك
فانسان جدي من مائة جدي

مقي نطلب عدد مقما
مساويا لغيره فاهتما

فاجع على تضاعف اعداد
من واحد ثمانية اعداد

ان لم يكن بغير واحد بعد
فاضرب في اخرها فهو العدد

كواحد واثنين ثم اربعة
السبع والاربع كجمع

للتاسعة
تحصيل جدي من مائة

فانقسم على الثاني هنا ^{للا}

فما الذي جدي من مائة

لاربعة وتسعة فاهتما

فواحد ومائة وتسعة

للمسبعة

الماتر
 متى ضربا عدد ا في عدد
 ثم قسمناه عليه فاحسب
 ان ضرب الماهل فيما خرجا
 كان له ربع مستخرجا
 مضرب تسع في الثلث
 يخرج من قسمتها فاحسب
الماتر
 وفضل ما بين
 عشر من فضل اربع
 جذرها واثنان فضل ذكر
الماتر
 متى قسم عدد من غيبا
 كلاء على الاخر فافهم
 حصلت واحدا على الماتر
 فان ضرب خارج فخرج
 فمنه ونصف عكس ثلثان
 قسمه الاثنى عشر في الثلث
 الباب العاشر في مسائل متفرقة بطرق مختلفة
 دهن الطالب من في استخراج المطالب مسئلة
 مفردة

ما عدد كرتة مضعفا
 ضربت واحد على ما عفا
 ضربت في ثلثه وحاصلها
 ضربت عليه اثنى عشر جملا
 ضربت في اربعة والخصه
 ضربت ثلثه فكان الجمع
 بالجوابها الى كج عددا
 وكذا شيئا عدلا مضعفا
 مشتركا اسقط ذكره
 فاقسمه الخارج ما كان
 بالخطا اثنى عشر فانا حقي
 فحسبوا اربع بالعد
 محفوظا الاول صور الكا
 فاك وقسمه على البان
 بالعكس من خمس تسعين
 ثلثها وامض على ما مضى
 فاقسم على ثلثه
 فاقسمه واحدة نصفه
 لعشر مقسومة تسمان
 فضاء المسئلة الحسان
 بالجواب الاول شيئا مخفي
 فالاكثر الاثنى عشر

شيان والخمس على الف
بالخطاين فمن القسم
فاربعا ثلث بالانقصان

فالشكلان وثمان
ثلاثة وواحد نصف العمل
والفضل بين الخطاين اثنان

وبين محمولي خمسة ترقى

فاقسم ثمانية ونقطها

بالعكس فضل كل قسمين
فانقص هذا الفضل ان
وان تكن مقصود نصف

فصلان للنصف وكل من
نصف مقصود ونقص حلا
يبقى الاثنان ونصف كني

مسئلة

مالنازدنا على خمسة

وخمس من اقل من مخطمه

ثم نقص الثالث على اربعة
بالجواب شيئا واحد من شي
اربعة من خمس شي مخرج

وخمس لم يبق شي ملبغا
وخمس نقص ثلثا يا بفي
ثلاثة والثلث بقي بالسبع

وان نقص خمسة بطسه

لم يبق شي فهو على خمسة

اصططجد اربعة من خمس
فالعدد اقسى عليها

كدهم والثلثين يا بفي
اثنان ثم نصف عدد مخرج

بالمثل

بالخطاين خمسة فرضنا

فراة الاثنان وثلث فرضنا

ثم فرضنا اثنين حتى نقصا

ثمانية وثلث خمس نقصا

محصولا الاو ثلث اثنان

اربعة والثلاثان الثاني

فاقسم على اثنين وثلث خمس

والثالث فاثان ونصف

عكسا على الخمسة نصفها ثمة

لانه الثالث الذي كان ثمة

وانقص من المخرج منها خمسة

وانقص من المثلث الباقي منه

حوض انا بفي بعد اربعة

ارسلة الثاني اليه عشرة

فلاها يوم وربعين وفي

ثلاثة واربع فكم بقي

اربعة فاسبب الاربع

مجموعه يوم اليه شرح

فلاها عليه ونصف السدين

فانقص من مخرجي وخمسين

ان نسبتا عشر من مئتين

للخمس والعشرين منه اربع

يوجر اخري

اربعها ثلثا يوما ما است

كجزءا ما به الاول

فثلاثا الاول في يوم جزا

منه من يوم اذا جزا

واطلقت بحسب ذلك الى

بالربعة تفرغ في غمانية

فبين ذلك ان الرابعة

ثلاثا يوما من جزا

وثلاثا الاربع يوما تفرغ

كجزءا من جزا

فنسبة اليوم الى جزا

نسبت ما دامت الجزا

تستطيع جزب البنية الى

بذلك جزا من جزا فقط

وفي الوجه الاخر

اربعها ثلثا يوما ما بعد

من جزا ما به الاول

حوت لما قلنا في الطريق

ويعرف الما بالثمين

بارز

بارز ثلثة الا شبار

منه فكم شبارا الاعتبار

اربعه تناسبتا لقسا

من خرج كسر ان خسر قسا

نسبة الاثني عشر الى اربعة

لكل كالمجهول للثلاثة

يخرج من تستطيع جديها على

ارسطها سبع وخمس كلا

بالجرب ربع الشيء السدس

ثلاثة فاقسم وقم العمل

بالخطاين بثلثا كما راو

فصاها خمس فخطاين لو

لان ثلث مبيع والرابعة

بقدر راقبه وخمس ميعا

وهذه ضابطة فرد على

ما منع القائل ما سلا

بنسبة الكسور فقاملما

انقي من خرجها مسئلة

زيد وربع حوت خفرا

بفصة فامت بها فخرنا

فقال زيد اعط ثلث امك

الباغ به وبالك عند السمك

ربع وقال عمر هات ما تجد

يتم له ما مع ما قد تصد

بالجبر شي مال زيد حضر

ثلاثة وكان عمر حاضرا

فزيد ان اعطى منها درهما

كان له شقي درهم حتى

عمر له ثلاثة وربع شقي

يملك شيئا درهمين

وحين تلقى درهمين على

ثلاثة الارباع من شقي

فالشقي درهمان والثلاث

وكانت الثلث عند الثنا

فالتقى الوفاق بالدرهم

ثلاثة والثلثان فافهم

صح فزيد ملك الثمانيا

وعمر التسعة والقيديا

وهذه سبالة وههنا

طريقة اسهل ليليا

مختار

سفل له مخرج كسري

فالواحد انقص شقي قير السك

فكسر القسري يوما للسابق

ثمة كسرا يتوما للاحق

فالق من رب واحد فاربعة

ثم ثلاثة وجد فاتبعة

مسئلة

عندى قصاع مائة قصعة

ارطال ما حسبت بليسة

وقصعة اربعة من ديس

وقصعة من خلقين

تموج في خابية ثم ترد

بكم بسطة كل قصعة

تغرب كل قصعة في كل

من الموازين على التكن

والماصل اسمه على حسب

خارجة هي نوع ما فية

ففي التساع على ما جاء

اربعة ونصف على ماء

وخله رطلان ثم نصف

ودبسه رطلا من جن

نصفه

وذكر ان رطل الاشياء
والماء رطلان وفي النامي
وللرطل ثلث منته
في اللين ثلث البلق المائى
بالجرام في الليل شيء غيرا
فثلثة ثلاثين الاربع شئ
افهم خمسة وسبع منته
تناسبت فالاشياء اربع
فثلث في ساعه فالثاني
والثالث في ساعه فالثاني

وخله رطل وتسع وسعا
رطلان والنصف كذا القياس
ونصفه والدين رطل وثلث
فكم منته كمنه في رطل
فالباقي الاشياء اربع
فالثاني والرابع ثلث
سبع اسباع وثلاثين
والثاني اربع لاجل الرطل
ثلاث ساعات الا عشر
سبع لاجل رطل فاعقل

سبع

مسح الجبين فاقسم بالوسط
خارجها الخمسة والسبع فقط
مسئلة
رطلان رطل في رطل
فالباقي ثلث الرطل
فكان بين راسه والطلع
كم طول الجبل فالأشياء
وبعد ميل وثلثا فاعقل
وضلعها الآخر قدر الثلث
مربع الرطل فاعقل ما له
مربع العشرة والشيء فاعقل
وبعد اسقط فاعقل

عن مائة بالقد في رطل
فالرطل خمسة وثلث في رطل
ضلع لها الاربع بالاعلى
فالماء اربع الشئ في رطل
وعشرة الاشياء وثمان
والماء بالعرس عند الطول
عشرة اشياء فاعقل

فاشتمه يخرج مسبق رصف فالجميع في التصفية

خاتمة في نقد مما لا يحل من المسائل السياسية

قد وقعت لتقريب السلب اسوله حدث عن اللبيب

طار مع الغفاني لاحد فلم يقع بالفكر في حباله

نذكر هنا سبعة ابداء لمدى القدر واحتمال

الاولي قسمان للعشر كل ان في رايه يرب بعد

مجد في ان نفقت في الامر الثانية او في حيلة كان احدا

لهذا عشر غير جز مالك الثالثة وخمس الاحد ما لها

ما عندكم مكيه مقسوم الرابعة الى مكيين اذ تروهم

قسمان للعشر كل الخامسة فالما حرام مثل قسم وسما

ثلاثة مزيات في جميع مناسب جميعها ما ربح

مجد في ان نفقت في الامر حذر او لا حذر في حذر

فقد خلا من السلب قد نظرت كالد في النفا

مخوفة باحسن التام بالادب والصلح والسياسة

كتبه بيد الفانية العبد الجاني عاد الدينار في ربيع الحنين

الزنجاني والفقير الفراغ منه في شهر صفر المظفر

سنة ١٢٥٥ هـ في شهر ربيع الثاني

في حال التعميل في سنة ١٢٥٥ هـ

سنة ١٢٥٥ هـ في شهر ربيع الثاني

سنة ١٢٥٥ هـ في شهر ربيع الثاني

بیوقت که از آن فن مقیاس واسطرلاب تصحیح و تقصیر می نمودیم
 که در آن عرض بلدان و کیت ساعات و سمت قبله و سایر جهات بی شیب
 و غنا از آن حاصل شوند بخاطر قوت رسید و موسوم نمودیم بر
 ادوار و رساله نامه در آن تالیف کرده اما بخاطر فقر رسید که
 این رساله متوجه شواکذ اعمال که سبب وضوح ساختن آن است
 و تکمیل مسائل آن گردد نشدند بنا بر این رساله دیگر که آن مشتمل
 بود بر طریقه ساختن آن آلات با وجود اشکال و اکثر اعمال اسطرلاب
 که در آن مشتمل است بر دو مقاله و خاتمه مقاله اول که آن مشتمل
 است بر نه فصل در اساسی اجزاء مقیاس و هیئت آن و خطوط در
 و طریقه صنعت آن اما اصل در این کتاب سه چیز است که غیر معیت
 و دایره معیت و حلقه مضاعف جهت گرم و دایره اجزاء و سطوح
 از کان **فصل اول** در دایره معیت و آن مختصر است در هر دو موسم
 بدان بروج و دوران در وسط بود یکی شمالی و دیگری جنوبی در
 سطح شمالی مضاعف بود که بر آن انویه مابستین نصب کرده باشند
 و یکشنبه را که در وقت ارتفاع در جانب نیر بود نقطه صورت گویند
 و بر آن سطح دایره جهت نصب بروج کشیده باشند و آنرا شش
 خط که هر یک متبرکه قطعه از عرض بود قسمت کرده باشند و

جداول

و اساسی بروج را از جهل گرفته ناحوت بر تواری در میان خطوط نوشته
 انچه انچه در این شکل است

فصل دوم در حلقه که عبارت از دایره معادل النهار است و آن
 قطعه ساوی منطقه البروج بود و منطقه در داخل آن یعنی مقاطع یک
 انچه انچه بعد سطحین شمالی بر این هر دو نقطه میل کل بود و آن
 بود میان بلست و چهار درجه یا بلست و سه درجه و نیم از اجزاء
 ماره انچه انچه میاید و در طرف سطح شمالی خطوط یا متظاما و امثال
 و به بعد یازده درجه که هر یک ساعت بود از ساعات مستقیم
 که معادل اثنا عشره روز است و اصل دایره که انچه حلقه بود مقسم

بد رجات سید و شصت کونه حیطه تشخیص سمت بلاد و قوس
طوالع و مطالع و غیران چنانچه میاید و شکل اینست

فصل سیم در حلقه که ان عبارت است از دایره مار با قطب
اربعة و ربع از ان دایره که در هاین قطب شمال و معدل بود
و در ان ربع راس سرطان بود بد رجات نزدیکه منقسم میشود
تا از ان میل کل تفاوت عرض بلاد و غیران ظاهر شود انچه

در این

در تشخیص سمت معروض شود در این دایره قطب منطقه البرج
از شمال و جنوب و قطب معدل نیز از شمال و جنوب نویسد
انچه انچه در این شکل است

فصل چهارم در بیان حلقه دایره مدیر قطب ان که جمیع دایره
محیط است و دو قطب معدل بد و جزو از این دایره متصل
و از این دایره یک ربع از نصف فوئانی شمالی و یک نصف غنائی جنوبی
منقسم است هر یک بنود درجه تا آنکه ارتفاع قطب و انحطاط
ان از افق معلوم شود بهر قدر که خواهند جهة عرض بلاد
و بعد از ان اردو طرف معدل النهار بعد از میل کل این
حلقه رفیق بود تا منع شعاع افق اناب بتقیبه صورت کند در

بع از

نمود

ارتفاع و ضخامت این حلقه باید که باشد تا دایره ربعی در بیاید
 تقاس کند و بدایره سابقه و حکم تحقیق اقرب شود و نظر دیگر
 توان کرد که محاسن افق شود و در این دایره قطب شمالی و جنوبی
 در جای وصل آن مجاری فوسیند و شکل اینست **هر عالم**

فصل پنجم در ربع دایره مستقیمه که از اربع ارتفاع کونید و
 آسمان و قضا یا بود و آن متحرک است بجهات اربعه که
 متصل بود بدایره نصف النهار یا مشرق و مغرب از تحت
 افق یا فوشن اما در جانب سمت الرأس از آن سمت بلاد و غیره
 قبله و موضع کوب و غیر از این حرکت ربع معلوم کرد و شکل

فصل ششم حلقه که آن عبارتست از نصف دایره مشرق و مغرب
 که آن حکم بود بدایره افق درخ و نقطه مشرق و مغرب و فایده
 این نصف محافظت مدی بود در جای که ربع را بد آن و میل
 باشند و مقدار ضخامت آن قریب بمقدار مدی برابر بود که در
 داخل است اینجاچه در این شکل بود

فصل هفتم در حلقه دایره افق و آن حلقه بود که از آن ارتفاعات
 کواکب و غیر آن معلوم شود و در آن خطوط مدی و مواز مدی در
 سمت هر یک که خواهند از مشرق و مغرب با جزایر افق ظاهر شود و
 اطراف دایره آن جانب داخل باید که رفیق بود تا محافظت حرکت
 دایره داخل عبارتست از مدار و معدل و منطقه یعنی سطح
 محاذی آنها شود و در این دایره نقطه شمال و جنوب و نقطه
 و مغرب با دایره مدی فوسیند و در محل تقاطع با یکدیگر اربعه یا
 ثمانية که در آنجا در باب دیگر خواهد شد و بعد از آنکه اینچنین بود که

نهم در اركان اربعة كه آنها را ذوا اربعة اضلاع سازند
 همه يك طول و يك عرض و يك خمات و هريك از مقابلين اگر با يكديگر
 در عرض متساوي باشند شايد و بايد كه در باطن مغرب باشند تا
 آنكه بصفتي كه دايره در بطن متصل اينها نرسد و در
 هريك از اركان خطوط طولاني در وسط صفحه ظاهر بكنند تا
 بخط مشرق و مغرب و نصف النهار كه دظاها را فاصلت بخوريد
 بزاويه قائمه محيط شوند و بعد از آن سطح را كه در جهت مشرق
 است عميق كنيم و بخورك دايره ارتفاع ارتفاع را كه مثل ارض است
 است و عضاده بر آن بسته در آن نصب كنيم بخورك دايره
 در وسط آن درست بنشيند و هرگاه كه خواهيم ارتفاع را كعب

ميكند

ما جليل غير آن كنيم از موضع خود بديرون او سرهم و هرگاه ارتفاع اقيان
 كنيم بجهت وضع نصف النهار در سطح نصف النهار از بطن مشرق
 خويش گذاريم و بايد كه دايره ارتفاع در سطح مذكور بخورك
 باشد كه خط وسط السماء او با خط طولاني در سطح مذكور
 در يك امتداد بود و ظل اصابع و اقدام چنانچه در ارض است
 و باشد در آن مرتسم بود و در سطح مقابل آن بهمان دست
 اگر خواهند چهار نصب كنند و ديگر هريك از ضلعين شمالي
 و جنوبي مثلثين متساوي الساقين نصب كنيم كه فاعله اش در
 فوق بود و آن مثلث را سوراخ كنيم و شاخول در آن بياويزيم
 كه را سوراخول در آن مثلث بر خط طولاني كه در آن سطح
 است ايد و فادين شاخول آن بود كه افق بر وجه باشد كه خوا
 افق حسي باشد و صورت اركان اينچنين باشد

فصل نهم در صنعت مکشیه اول ساختن کره است انچه
 خراخوب مد و ربع را بیکدیگر و در آن دایره رسم کند
 که از آن مقدار از آن عق بود و چون بر وضع دیگر نصب کنند
 بهر نقطه از آن دایره بهمان عق و این مد گوید این دیگر که
 مقاطع آن بود بقاعه رسم کند و بعد از آن سطح از آن مساحت
 دو ابر عظام سازد که باید که عمل آمده باشد و بعد از آن رسم
 در آن کره کند جهت طول و عرض بلاد ما از آن ظاهر شود و
 دایره عظیمه بود مقاطع یکدیگر بقوا که یکدیگر افق باشد و یک خط است
 که در سطح معدل بود و دیگر دایره نصف النهار که محل قاطع او با
 قطب شمالی و جنوبی و با خط استوا رقبه الارض بود و بعد از
 ربع افق را از نصف کرد و طرف شمال بود به نود و درجه قسمت
 و از هر درجه نصف مدار را شصت و شش نصف مدار است
 خط استوا بکشند بجهت دانستن طول بلاد بعد از آن نصف
 خط استوا را بصد هشتاد و قسم متوازی کنند و از هر قسمی
 دایره میلی که آن عظیم باشد رسم کنند که هر یک سوای
 النهار مقاطع نصف النهار باشند در قطبین و این دایره عرض
 ظاهر کرد اما تعیین مبادی اقالیم در این کره چنان بود که

مشاور

حرکت دهند تا نیم ساعت نیم ساعت زیاده شود مقدار اول
 ایام که آن بود شمس است در هر اسرسلان پس در این وقت از
 قطب شمالی عرض بلد بود و آن عرض در آن بلد مبدأ اقلیم بود
 همچنین بود در مکتب پس بعد از آن استقامت و استعلام بلاد
 نمایند و الله اعلم بالصواب و شکل مکتب یا اتصال را با اینچنین

مقاله دهم و آن مشتمل است بر چند فصل **فصل اول**

در تحصیل خط نصف النهار و آن با ارتفاع اقطاب یا بمقیاس
 معلوم شود و آن چنان است که ظاهر اسطرلاب که در حالت است
 آن عضاده نصب کرده اند بر چرخ اندازند یا آن عضاده منطقه را

در ازان لحظه بلخه بکشد تا آنکه بغایت رسد یا آنکه مقیاس
 بر سطح افق نصب کنند و نظر کنند تا ظل آن بغایت نقصان
 این وقت دایره مدبر که در حالت است بر سطح نصف النهار
 که در این وقت احتیاط تمام نمایند تا شاقولین که از مثلثین او
 بین و بسیار و درین و بیرون مثلث میل نکند بلکه همان خط
 که از جانب افق آید و در این وقت افق بر وضع صحیح باشد و مقیاس
 در مرکز عالم بود پس چون چنین عمل کرده باشیم و مدبر بر سطح
 نصف النهار آورده باشیم و چون سنک سطح بر زمین نصب شد
 و الت را بروی او گذاریم چنانچه بر وضع خود باشد
 طرف خطی را که شاقول بر آن عماد شده در آن سنک نشان
 و بعد ازان میان آن دو نشان را خط مستقیم وصل کنیم که آن
 نصف النهار بود و باید که از خط را با وضع آن الت محفوظدا
 بجهت اعمال دیگر که عنقریب مذکور کرد **فصل دوم** در تحصیل
 بلاد و موضع افتاب در هر بلدی که خواهیم عرض آن بلد را
 باید که خط نصف النهار را معلوم کنیم چنانچه نمود گذشت
 ازان به بدینیم که از فصول امر بعد که ام فصل است اجزاء آن
 در وقتی که افتاب در نصف النهار باشد و در انجامد

(خط)

ارتفاع را از آن بعد از آنکه نصف النهار بکیریم چنانچه شعاع
 از نقطه ضو بکشد و بعد ازان کرد ایرود مدبر بر حرکت داده تا
 تا شعاع افتاب ببقیه افتد پس در این وقت ارتفاع قطب شمالی که
 درجات مدبر معلوم شود مقدار عرض بلد بود و منطقه البروج
 در سطح منطقه البروج بود و معدل النهار در سطح معدل النهار
 بطرف شطیبه عضاده که در این وقت در سطح نصف النهار است
 و بروج منطقه موضع افتاب بود و چون موضع افتاب و عرض بلد
 مشخص شد بعد ازان عرض آن بلد را حفظ کنیم و هر شبانه
 را که میگذرد یک ربع تخمینا بکیریم و شطیبه را بر توالی بروج
 کرد انیم و همچنین عمل کنیم آنجا که رسد روزی دیگر و همچنین
 دیگر موضع افتاب بود و کوکب دیگر در قفاویم نویسد پس
 شطیبه پس اگر در موضع کوکب گذاریم و موضع کوکب را در
 که خواهیم بار ارتفاع خاترا هم بخوبی که در آن ارتفاع ضو
 تقریبی پیدا کوکب مرئی شود قدر ارتفاع قطب عرض بلد بود
اعلم فصل در بیان ارتفاع کره افتاب یا کوکب دیگر و او
 اربعه از مقیاس مذکور ملایقه اش است که آن مقیاس است
 سطح گذارند یا آنسر یا نایه یا ریز و قطب معدل از آن

که عمل میکند تا ماسازند و بعد از آن یکقطعه را از مضاده منطقه
 نیر یا کوکب که ارتفاع آن مطلوب است کند و بیک چشم از
 از یک نقطه تحریف نظر کنند و مضاده را حرکت دهند تا
 بعضی از اقطاب یا کوکب دیگر در نظر آید یا شعاع اقطاب از
 بر زمین آید بعد از آن منطقه را محافظت کنند و اجزاء را
 ع را حرکت دهند تا آنکه جزی از اجزاء محاذی نقطه کوکب
 و آن جزی را نشان کنند پس از آنکه نا این جزی به بلیند
 است آنچه بود ارتفاع نیر و کوکب بود بوقت مفروض و اگر
 که شرقی بود یا غربی او را داشت لحظه دیگر ارتفاع را بنویسند
 گیرند پس اگر دو تن آید است شرقی بود و در شرقی غربی
 چون ارتفاع معلوم شود و خواهند که او را در ربعه را دانند یا
 که تقویم اقطاب و یا کوکب دیگر که ارتفاع آن گفته باشند در
 ربع ارتفاع آرند و ببینند که باقی شرقی چه جزی بود از اجزاء
 آنچه باشد طالع بود بوقت مفروض و نیز باقی غربی نظر کنند
 جزی که یا بیند آن منطقه سابع طالع بود و بعد از آن
 که چه جزی از منطقه در محاذی مدیر بود در فوق الا
 عاش بود و نقطه مقابل آن که در محاذی مدیر بود در تحت

رابع و این بود معرفت او را در ربعه و باقی او را در دیگر در محل خود
 کرد انشاء الله تعالی **فصل چهارم** در معرفت ارتفاع اقطاب
 عمل اختیار کرده باشند بحیثه فهم آنچه ناچه در کتب احکام نجومی
 گفته اند که حکم عمل را بدین وجه معین کنند طریقه اش اینست که طالع
 برج و درجه را که خواهند باقی شرقی گذارند و ببینند که اقطاب
 که از جزی است از اجزاء بر وجه اگر فوق الارض باشد اجزاء
 را حرکت دهند تا محاذات جزی از اجزاء ارتفاع آید پس از آن
 محاذی نقطه ضربه نا آنچه باشد شرقی یا غربی چون اقطاب باشد
 باید که درجه مطلوب در آن وقت طالع باشد اما اگر اقطاب تحت
 زمین باشد عمل کردن را بنظر تقویم اقطاب توان کرد دیگر آنکه چون
 شب کنند و طالع را شب خواهند باید که تقویم کوکب را که در
 کرد در فوق الارض نشان کنند و درجه مفروض را باقی
 اجزاء ارتفاع را حرکت دهند تا باقی تقویم آید پس جزی از اجزاء ارتفاع
 بر شطیبه کوکب آید از آن جزی نا آنچه باشد شرقی یا غربی چون
 بان ارتفاع رسد باید که در جزی مفروض طالع باشد و نظر بر سطح
 اعلم **فصل پنجم** در تحصیل موضع کوکب در سمران در این است که
 کوکب در نفس منطقه بود بدینکه با این پنج دوازده کوکب را که

منطقه بود بدان که با اندیج دوازده کوکب که در نفس منطقه بود
 با ذی ب منطقه معلوم کنند و در هر برج از منطقه البروج یک
 را رسم کنند با وجوه منطقه با عدل آن و این بخوبی باشد زیرا که آن
 نیز کور کافی که ضاد هم الف بجمی است و آخر نبات با کدشته
 از موضع خود گذارسته یعنی حرکت کرده اند پس بنا بر این موضع
 در آن غروب مشخص کنند و در آن زوال شفق ابیض مستطیل
 اینوقت هیجده درجه انحطاط آفتاب از ایه ارتفاع بود و هیجده
 ارتفاع نظیر بود از ایه ارتفاع جزو نظیر در مقياس بر همان ارتفاع
 گذارند و نظر کنند که در آن جزو از منطقه البروج در نصف النهار
 از اجزاء نصف النهار چیه بود ارتفاع آن جزو بود و شطیحه
 را بر آن جزو آرند و نظر کنند بجنوب یا شمال که دایره نصف
 در سطح دایره نصف النهار در آن جزو و از تقبیت نکات کنند چنان
 را در نظر آرند آن کوکب را در فلک نشان کنند و هر چند در
 نباشد و دانست که آن کوکب در نفس منطقه البروج بود پس
 از آن جزو برج نشان کنند که آن عبارت از شطیحه کوکب بود
 معلوم کردن شطایای کوکب دیگر در هر برج **فصل**
 لغ و مغارب و طالع و غواب و مطالع الطلوع و مغارب الغرب

طلوع و درجه غروب و درجه قمر و چون اینها دانسته شد
 که از تقیاس عمل کنند باید که مدبر را بعضی که مطلوب بود محاسب
 از منطقه که مطالع العشر را خواهند بر اوق شرفی گذارند و برین
 جزو از معدل بر اوق است پس از آن جزو تا اول حمل قوس مطالع بود
 و آن طالع تا اول حمل قوس طالع بود و چون جزو طالع را بر اوق
 گذارند و آن جزو غری معدل تا اول حمل قوس مغارب بود و
 و آن سابع تا اول حمل قوس غواب بود و اگر خواهند که مطالع
 یا قوسی را معلوم کنند اول برج را یا قوس را بر اوق بر اوق شرفی گذارند
 و جزو از معدل که بر اوق باشد نشان کنند یا از آن جزو برج را یا قوس
 شرفی گذارند و جزو دیگر از معدل نشان کنند پس مابین هر دو
 معدل از جانب اترق مطالع آن برج یا قوس بود اما معرفت
 الطلوع چنان بود که شطیحه کوکب معروف بر اوق شرفی گذارند
 از اول حمل تا جزو که بر اوق شرفی بود از اجزاء معدل آنچه باشد
 آن کوکب بود و چون کوکب را بر اوق غری گذارند تا اوق غری
 مغارب بود و درجه طالع و غروب نیز ظاهر است اما معرفت
 چنان بود که جزو از منطقه که با کوکب در غروب گذارند
 از آن جزو کوکب گویند و اینها که مذکور شد نسبت بافاق مایل بود

مغروب

طلوع

نقطه

خط استوا چنان باشد که قطب شمالی بر نقطه شمال و قطب جنوب
جنوب محکم کرده بطریق مذکور عمل را تمام کنند و بیاید انست
چند عرض کوکب بیشتر باشد اختلاف میان درجه طلوع و غروب
بیشتر باشد اما در مقیاس کوکب را عرض نباشد و **فصل هفتم**
در تسویه البیوت که آن عبارت است از تقسیم منطقه را
و چون خواهند که از مقیاس عمل کنند و در باب سابق مذکور
که درجه طالع از نقطه طالع معلومست و سابع از نقطه طالع
و عاشر از اجزاء مدیر و رابع از نظیر عاشر پس باید که ثلث طالع
و عاشر از نقطه طالع یعنی از معدل بگیرند و اینرا تعدیل معدل
و تعدیل معدل را از شصت نقصان کنند باقی را تعدیل استین
پس درجه عاشر از المجدای اجزاء مدیر بجانب مشرق حرکت
بقدر تعدیل معدل آنچه منطقه در مجادی مدیر لایق و تعدیل
عشر بود و نظیر این یعنی هر مجادی مدیر در تحت الارض و تعدیل
بود و باز چون قدر تعدیل معدل در حرکت دهند بجانب مشرق
از منطقه مجادی مدیر لایق و تعدیل عاشر بود و نظیرش و تعدیل
و چون عاشر را از المجدای مدیر بجانب مغرب حرکت دهند
تعدیل استین آنچه از منطقه مجادی مدیر لایق و تعدیل است

و نظیر

و نظیر او تعدیل ثالث بود و باز چون قدر تعدیل استین
دهند بجانب مغرب آنچه از منطقه مجادی نصف النهار
و تعدیل ثامن بود و نظیرش که مجادی نصف النهار است
و تعدیل نانی این بود تقسیم منطقه به بیوت دوازده کانه طریقه
آنکه از نقطه طالع تا نقطه جنوب درجات افق را بیست و
و از جنوب تا سابع را نیز بیست و تساو عمل کنند زیرا که آن مثل طالع
و شمال است و بعد از آن سابع ارتفاع را بر یک یک نشان
به بینند که چه جزو در حال از منطقه در مجادی اجزاء بود
و نظیرش دو و تعدیل از آن تا عاشر در طریقه دیگر بود
اما آنکه اختصار را نیز در سال و مطلوب بود **فصل هشتم**
ساعات و اینرا بدان که از قوس دایره معلوم کنند و آن قوس
انقوس مرکز کوکب از جانب اقرب را بردارند و در زیجات دایره
که میان مرکز کوکب و نقاط اعلام مدیر را نصف النهار بود اطلاع
اما با الحقیقه دایره مقدار بود از معدل النهار که یا کوکب طلوع
و تفاوت میان این هر دو قدر مطالع حرکت خاصه کوکب باشد
ان همان و چون خواهند که ساعات را از مقیاس معلوم کنند
که جزی اقتاب را بر ارتفاع وقت که طریقه آن سابق ذکر شد که

اخیر

و نظر کنند که چه جزو از آنرا معدّل بر افق شرقی بود و از آن جزو باقی
 محاذی اجزا بود چند وجه بود آنچه باشد و او بود از روز گذشت و باقی
 محاذی با افق غربی آنچه باشد آنچه بوده باشد و او بود از روز باقی
 دایره نصف النهار خواهند باید که از آنرا محاذی اجزا برین و از منطقه
 اجزا با محاذی نصف النهار او بود تا نیم روز اگر اقطاب شرقی بود
 بود از نیم روز که شسته پس چون دایره او با نوره قسمت کنند و اگر غربی
 در چهار جزو کنند ساعات مستوی بد تا بقا آن معلوم شود و اگر چه
 روز خواهند تقویم اقطاب را بر افق شرقی گذارند و جزو اربعه که بر افق
 باشد نشان کنند و منطقه را حرکت دهند بحدّ معدّل و تقویم
 این با جزو بر افق شرقی گذارند یعنی نشان کنند پس مابین این و جزو بر افق
 معدّل آنچه باشد و پس النهار او بدین از با ساعات کنند آنچه بود
 و چون مجموع را بنویسند و چهار نقصان کنند با ساعات شب و در آن
 بر افق غربی گذارند و از آنجا باقی شرقی برین و عمل را مابین رسانند و پس
 و اگر خواهند که بداند اوقات که مرکز است در منطقه بچند ساعات
 طلوع کند از غرب طریقه است که تقویم اقطاب را بر افق غربی گذارند و
 معدّل که بر افق غربی بود نشان کنند پس منطقه کوکب مفروض را
 قیاس بر افق شرقی گذارند با جزو معدّل نشان کنند پس مابین نشان اول و ثان

نقشه

با نوره قسمت کنند یا در چهار جزو بکنند آنچه بر آید ساعات
 وقت غروب اقطاب و طلوع کوکب و چون تقویم کوکب را بر افق غربی
 برین و جزو معدّل نشان کنند و منطقه کوکب مفروض را کوکب افق
 غربی گذارند و با جزو دیگر نشان کنند و مابین هر دو نشان را با جزو
 آنچه بر آید ساعات بود از وقت غروب اقطاب تا غروب کوکب و اگر
 افق شرقی عمل را برین گذارند طلوع اوقات بچند ساعات از روز
 معلوم شود و از آنرا **فصل در بیان طالع سال مستقبل**
 سال ماضی و طالع ولادت شخصی یعنی اگر اقطاب در نقطه اول
 از طالع سال گذارند و اگر در وقت ولادت شخص بود از طالع
 کوکب و چون خواهند که اوقیاس ماضی گذارند یعنی معلوم کنند
 برج و درجه سال ماضی بر افق شرقی گذارند و جزو اربعه که
 بود نشان کنند پس منطقه را بخلاف قوا لی هشتاد و هفت که از
 خانانی بود حرکت دهند و اگر پنج سلطانی خواهند هشتاد و
 از آنرا معدّل و نظر کنند تا منطقه البروج چه جزو بر افق شرقی
 در خط طالع باشد در سال مستقبل و همچنین عمل کنند هر چند که
 و در طالع تحول و اید بر همین عمل کنند تا مقصود حاصل آید پس
 اقطاب فوق الارضی بود یا تحت الارض اگر فوق بود تحول و جزو

و اگر تحت بود تحویل بشب و در این اوجانچه مد گوشتد در شب
 معلوم کنند و بر یازده قسمت کنند تا ساعات تحویل روز باشد
 معلوم شود و الله اعلم **فصل دهم** در بیان مقدار عرض اقله
 یعنی قوس از این وسط السماء که آن عبارتست از ارتفاع قطب
 البروج بود و ارتفاع کوکب که در آن در منطقه بوقت مقرر
 طریقه اش اینست که تقویم اقطاب را در وقت که خواهند طلب نمایند
 قیاس وقت گذارند پس مدبر را بر عرض ترک خواهند حکم ساخت
 قیاس را بحدی قطب بروج برند و نظر کنند که از ارفاق و مجاری
 یعنی محاذی قطب چند جز بود از این ارتفاع آنچه بود مقدار
 قطب بود و در هر حال که مدبر را بر عرض مقرر حکم کرده اند
 بر تقویم اقطاب در ارتفاع مقرر گذارند مدبر را حکم کنند
 اجزاء را بر جمع اجزای آن حرکت دهند پس ناچار در اجزاء باشد
 و اگر که در فوق الارض شود بود پس هر کوکبی که در آن وقت
 اجزاء اید از ارفاق تا منطقه کوکب از اجزاء ارتفاع آنچه باشد از
 آن کوکب بود بوقت مقرر و ارتفاع وقت کوکب دیگر که در
 باشند و قطب فلک البروج معلوم توان کرد و بخود مدبر
 یا از در بیان میل اول یعنی دوری اجزاء منطقه از معدل

ثانی یعنی دوری اجزای معدل از منطقه اول آنکه در قبل
 را که در در ابرو ماره است باشد بر حکم کنند و بعد از آن
 از اول محل گرفته در تحت مدبر حرکت دهند تا آنکه
 بروج که خواهند در تحت مدبر بایند و بعد از آن بروج
 با بروج مدبر که اجزاء بجانب ایشان باشد منطبق سازند
 بپسند که از اجزاء بروج چه مقدار در میان جز منطقه
 ج و معدل بود آنچه بود میل اول آن جز بود میل اول
 بود از منطقه معدل و اگر میل ثانی خواهند باید کرد و قطب
 البروج را که در این ماره بود بد و نقطه شمال و جنوب
 مدبر بود و صل کنند و محل را بایان رسانند آنچه در
 گفته شد و الله اعلم **فصل دوازدهم** در بیان تقویم اقطاب در
 مجهول باشد از غایت ارتفاع و بودن اقطاب در ارفاق
 کانه طریقه عمل در آن مذکور چنان بود اگر عرض بلد که
 عمل می کنند معلوم بود قطب منطقه معدل را بایان عرض
 و بعد از آن قریب برسیدن اقطاب بنصف النهار
 ارتفاع بگیرند تا آنکه بغایت رسد و نیز چون روز دیگر
 گیرند و بپسند که غایت ارتفاع که امر و فریاد بود بر

غایت

یعنی اگر در زمان بود باید که آفتاب در نصف باشد از منطقه
 اول جل وسطان بود و اگر غایت ارتفاع روز سابق ناقص بود
 در نصف دیگر بود پس به بینند که اگر غایت ارتفاع در وقت
 و زیاد شود تمام عرض بلد آفتاب در ربع رسی بود و اگر غایت
 ناقص باشد باید که در ربع صغی بود و اگر در ناقص باشد و
 تمام عرض بلد در ربع خریفی و اگر در وقت بود و کمتر از غایت
 در ربع مشرقی پس در این وقت یعنی در غایت ارتفاع هر جز
 اجزاء منطقه که در محاذی جزو مدی بود آن جز عبارت آن
 آفتاب بود و این وقت بود که عرض بلد معلوم بود اما اگر مجهول بود
 که روز بروز از تقیاس مذکور در وقت غایت ارتفاع یکین تا
 غایت ارتفاع نهایت رسد و نقصان غایت نیز نهایت رسیدن
 ضل میان هر دو ارتفاع یعنی اعلا واسفل بگیرند و آن تفاضل را
 کنند و نصف آن را ارتفاع اسفل افزایند یا از ارتفاع اعلا نقصان
 حاصل یا باقی آنچه یابند تمام عرض بلد بود و چون از این روش
 باقی عرض بلد باشد والله اعلم **فصل** در طلوع صبح و مغرب
 مذکور طریق را نشان نکر نظر در جبر آفتاب را طلب کنند از منطقه
 پس از این هر چه درجه ارتفاع که از این معلوم شود گذارند یعنی

جزء

اجزاء و درجات مشرق که آن درجه هجدهم باشد از افق پس
 که در محاذی اجزاء باشد از معدل تا افق مشرق برآورده شد
 باقی را اگر باشد در چهار ضرب کنند آنچه بر این ساعات بود
 آفتاب تا غروب شفق و اگر نظیر درجه آفتاب را به هجدهم قسمت کنند
 تقاع غربی گذارند و به بینند که میان افق غربی و اجزاء ارتفاع از این
 چند بود آنچه باشد از این طریق مذکور قسمت کنند آنچه حاصل
 عات بود آن طلوع صبح و طلوع آفتاب باقی که مدی بر این محکم کرد
 الله اعلم **فصل** در معرفت سمت ارتفاع و ارتفاع آن سمت و بود
 در شمال و جنوب سمت المراس و عدد سمت طریقه عمل در تقیاس
 که خط شمالی را بر عرض مفرض محکم کنند و بعد از آن ربع ارتفاع
 افق گذارند یعنی بر طرف قوس هم قدر که خواهند خواست
 غربی پس اجزاء منطقه را حرکت دهند تا قوس آفتاب محاذی
 آید پس از آن جزو تا افق بینند چند درجه بود آنچه باشد جنوب
 بان قدر از ارتفاع رسد آن مقدار قوس سمت مفرض بود و چیز
 و چیز غربی و چه شمالی و چه جنوبی اما مشرق و غربی بودن آن از این
 و نقصان ارتفاع باشد و شمالی و جنوبی باشد و سمت جنوب باشد
 که در ارتفاع را بنقطه مشرق و مغرب افق گذارند و تقویم آفتاب

اجزاء ازین و از نقطه محاذی تا افق می بینند که چند درجه باشد
 بان ارتفاع رسد در جانب مشرق در اول درجه یا مغرب در
 که آفتاب را درین دو حال سمت نبود و در ارتفاع زیادتر
 معلوم جنوب بود و در ارتفاع ناهض شمال و در عرض شمالی
 جهت الرأس که در دو دریا قصه شمال و جنوب سمت الرأس و در
 در جنوب هر دو اما معرفت سمت از ارتفاع چنان بود که قوس مشرق
 از آن جزو ارتفاع تعیین کنند پس تقویم آفتاب را محاذی نقطه انحراف
 ض ازین و به بینند که از آن قوس میان اجزاء ارتفاع از مشرق اعتدال
 اعتدال در جانب جنوب یا شمال چند درجه بود آنچه باشد
 سمت بود در ارتفاع مفروض طریق در عمل شمالی ای ثوابت بود
 آفتاب بود آنچه می بیند که در مشرق سمت ارتفاع یا
 یا ارتفاع از سمت یا عدم سمت با وجود ارتفاع و در رسیدن
 جهت الرأس یا در جانب شمال و جنوب جهت الرأس و طریق
 مشرق یا مغرب از تقیاس مذکور چنان باشد که اگر
 خواهند باید که قطب معدل را بر عرض مفروض محاسب کنند
 را یا شطیه مفروض را بر افق مشرق گذارند و بینند که
 مشرق اعتدال و تقویم کوکب چند درجه بود از اجزاء

بجز این

آنچه باشد سعه نقطه مفروضه باشد و سعه مشرق در خط
 زیاده بر میل کل نباشد و در افتاق مایله زیاده سعه باعتبار
 عرض باشد آنچه که اگر عرض بلد بقدر تمام میل تمام
 سعه مشرق در آن عرض نبود رسد یعنی عرض کرد از انحراف
 یا افق باشد والله اعلم **فصل** در معرفت طول بلد و آن قوسی بود
 النهار میان نصف النهار و خالقات و نصف النهار بلد طریق
 از تقیاس مذکور چنان بود که غایت ارتفاع را در شهری که
 مراد بود از تقیاس بطریق مذکور معلوم کنند و تقویم آفتاب را
 ع نیز معلوم کنند و مطالع تقویم را از جدول مطالع خط امتداد
 محض در این و باز تقویم آفتاب را شهری که طولش معلوم بود
 معطوفه که عین نز است یا بر بلد که نصف النهار آن نصف النهار
 بود پس مطالع آفتاب را در نصف النهار آن شهر معلوم
 و به بیند که اگر مطالع شهر مفروض باشد معلوم باشد
 طول شهرین نیز مساوی باشد و اگر مختلف بود
 تفاضل مطالعین اختلاف طولین بود پس اگر
 شهر مفروض زیاد بود بر شهر مرصود ارتفاع
 نقصان کنند یا که طول شهر مرصود بود از

مغرب و اگر کمتر باشد بر آن افزاید تا طول شهر معلوم
 حاصل آید از جانب مغرب و چون طول عمارت را
 از جانب مغرب کوفته اند باید که شهرهای غریبه
 ناقص الطول باشند و شرفه زاید الکل و العکس
 باشد عکس باشد و الله اعلم **فصل شانزدهم** در معرفت
 تقویم قمری و خورشیدی و عرض قمری و مشرقی و زحل
 مدکور طریقه ایشانست که ارتفاع قمر یا کوکب دیگر از ارتفاع
 و فوالق ارتفاع یکی از ثوابت که در منطقه البروج است یکبار
 و بعد شطیه آن کوکب را محاذی افتد ارتفاع آنرا که در آن
 گرفته اند و می بینند که چه جزو از جزای منطقه در محاذی آن
 بود که آن عبارت است از تقویم کوکب تحقیق اگر کوکب
 نباشد و لا بقرب اما طریقه تقویم قمری و مشرقی و زحل
 در عرض آنها از منطقه از قیاس مذکور چنان است که
 ارتفاع هر یک در نصف النهار معلوم کنند و ارتفاع یکی
 آنجا که مذکور شد معلوم کنند و در اینوقت خواهد
 اجزاء ارتفاع در جدول دایره نصف النهار شهر معلوم
 جزو از منطقه که در محاذی اجزاء تقویم کوکب بود و از آن

معلوم

ناموضع کوکب از ربع عرض آن کوکب بود و از موضع کوکب تا
 آن کوکب بود پس ارتفاع کوکب از ربع در غایت ارتفاع باشد
 اگر زیاده و از ارتفاع شطیه ثابت ثابت نباشد آن کوکب
 و الله اعلم در جهت و اطراف و استقامت مستقیم
 در افلاک و در مستقیم باشد و در اسفلند و بر راجع و در
 اوسط مقیم طریقه معرفت انجمنان باشد که ارتفاع شرفی
 کوکب را یکبار بدین طریقه که در ارتفاع یکی از ثوابت را یکبار بدین
 که قدر قوس ارتفاع هر یک چند درجه بود از اجزاء ربع
 شب متعاقب یکدیگر ارتفاع سیاه را یکبار بدین وقت که در
 ثابت باشد در ارتفاع مرفوع پس اگر ارتفاع سیاه زیاده شود
 جانب مشرق بود باید که کوکب راجع و تقویم ناقص باشد باید
 مستقیم و تقویم زاید باشد و اگر زیاده نقصان در ارتفاع
 کوکب مستقیم باشد و در ارتفاع غریب چون ارتفاع زاید شود کوکب
 مستقیم بود و تقویم زاید و در ناقص راجع و ناقص و لا مقیم
 معرفت جهت استقامت سید کوکب علوی چنان باشد
 تقویم و از جانب ارتفاع چنانکه مذکور شد معلوم کنند
 دیگر از ارتفاع را در نصف النهار معلوم کنند و می بینند که

زیاد شده کوکب راجع باشد و تقویم ناقص و در ارتفاع ناقص
 مستقیم و تقویم زیاد و الا کوکب مقیم باشد و اگر میان کوکب
 و مرکز زمین بود کوکب مقیم باشد بعد از استقامت و اگر
 بود کوکب مقیم بود بعد از رجعت و اگر شش برج فاصله بود
 رجعت و مقارنه در وسط استقامت و این طریق را هم
 در معرفت سهم السعادة و سهم الغیب از تقیاس
 طریق اش آنست که بهر مدی عرض که خواهند محکم کنند
 طالع سال عالم یا ولادت در افق شرق تعیین کنند و تقویم
 و قمر را چنانچه هر یک در محل خود منگوشد معلوم کنند
 پس ببینند که تقویم شمس زیاد بود یا ناقص
 که ناقص باشد از تقویم شمس ناقص قمر بر توالی باشند ناخفته
 بود آنچه بود در جهت طالع افزایند و برینند تا آنچه و در
 انجا که رسد سهم السعادة بود در عمل بوی و سهم الغیب
 لیلی و اگر تقویم شمس زیاد بود و ناقص از تقویم قمر بر توالی
 بشوند و در جهت طالع افزایند و برینند که بجهت برج و در
 که رسد سهم السعادة بود در طالع شمس و سهم الغیب
 طالع روزی در معرفت سهم قبله و اوقات صلوة

و مساحت میان دو شهر از تقیاس مذکور اما معرفت اوقات صلوة
 بود که مدی را بر عرض که خواهند محکم کنند و از ارتفاع اقطاب مرکز
 بر رسیدن آن نصف النهار خط خط بکشد تا بقایت رسیدن آن
 وقت ظهر باشد و در آن وقت جوی از اقطاب ارتفاع در محاذی
 نشان کنند و از آن نشان بقدری و قدری در جهات نشان کنند
 در وقت ظل را که چند درجه بود از اقطاب که باید کرد بعد از آن
 خواهد شد پس ثقبه عضاده را محاذی جوی دیگر از آن
 را از محاذی ثقبه اول دور کنند و بعد از آن انظار میکنند
 آن وقت که اول و هر است اما معرفت سهم قبله چنان بود که
 مدی را که بر عرض فرض کنند داشته در درون حایم نصف النهار
 بود و وضع صحیح و بعد از آن از نقطه جنوب که نامی از ارتفاع را
 کردند از افق بقدری و در شرف دور شوند بجهت مغرب و فقط
 نشان کنند و از اقطاب ارتفاع را بآن نقطه بزنند و منظر را در
 افق حرکت دهند تا ثقبه جانی نیز بر اقطاب اینجاست
 از ثقبه نمایان باشند پس منظر را بجهت فوق یا تحت حرکت
 دهند تا آنکه شعاع اقطاب از ثقبه بر سطح زمین آید
 آنوقت آن نقطه مساحت مکرمه معطر باشد و این که مدی کوثر

بود که اگر قیاس در نقطه شمال و جنوب موافق فلک باشد از
 وضع خود حرکت نکند اما منطقه با جز حرکت کند و اگر از این
 قوس انحراف شرق یا غرب حرکت دهند در وقت رسیدن افت
 نیز مطلوب حاصل آید و احتیاج به ارتفاع دیگر ندارند و مطلوب
 جمع بلاد را قیام مذکور در سمت قبله حاصل آید اما باید
 و اگر در این مراح با قطب اربعه در سطح مدینه و مدینه در سطح
 نصف النهار بلد را صد بود و ربع نیز با و منطبق خواهند که نسبت
 از آن معلوم کند بقدر اختلاف مایلین ربع را شرق یا غرب حرکت
 دهند پس در این وقت ربع مسامت قبله باشد تحقیق است
 بلاد را در موضع بلدی که در اینجا هستیم نیز بخوبی تحقیق قبله
 معلوم کنند و در دریاها و صحراها و شهرها و شبها بکار آید
 در مساحت میان دو شهر و آن چنان باشد که
 موافق الطول باشند در جانب شمال یا جنوب در جهات اختلاف
 بین عرضین را بگیرند از قیاس ربع را اینجا آنچه مذکور شد
 موافق العرض باشد در جانب مشرق یا مغرب اختلاف
 طولین را بگیرند و بخوبی مذکور و هر چه را شصت و شش
 و ثلث میل اعتبار کنند برسد بطولین و هر سه میل

بدان

يك فرسخ اما اگر اختلاف در طول و عرض هر دو باشد
 نزویه در میان خط نصف النهار و مشرق و مغرب شهر
 بدید آید از رویای فایده و وقت نزویه بمقدار مسافت
 بین شهرها باشد پس هر ضلع را در وضع نزویه را بر این
 در نفس خود ضرب کنند و مربع هر دو را با هم جمع کنند
 مجموع بگیرند که آن مقدار قوس باشد از غطبه که وسط
 گذر از شهر معروض گذر پس هر يك در جیب را شصت و شش
 گرفته باقی عمل را با مقام هر باشد تا مسافت میان شهرین
 آید و صورت روا یا ورت و احتمالات دیگر از این شکل
 کرد و الله اعلم

خاتمه جمیع اعمال اسطرلاب سطحی که از ارم و عضاده آن
 ظاهر میشود از عضاده و پیش اسطرلابی که در یک کتب افغان
 است ظاهر میشود چون ارتفاع جبال و طول طرق و مسافت
 و عرض آنها و قمر ایا بر اجزاء قنوت و غیر آن جزو ارتفاع
 ظل و ظل ارتفاع و این الت را بر سطح اسطرلابات میشود
 زیاد و باشد از آن جهت که در آن صفای افغانی و عرض بلد
 که هر کس بر آن قادر شود در کار دارد و در این مقیاس در کار
 نبود و یک در اسطرلاب سطحی رسم کرد و اخرج شطایب این
 مدتی از زمان بگذرد که اکیل مواضع خود حرکت کنند
 را اعتبار نکند و در این الت رسم شطیبه در کار نبود و نیز
 اسطرلاب سطح شمالی و جنوبی باشد و در این مقیاس اینها
 در کار نبود بلکه رسم هر کس باید آنرا که در نفس منطقه
 و انتقال آنها را این الت مشابه و دیگر بفرج خار مسافت
 از فید بلد تا ببلدی نادر که حد توان کرد و از آنجا
 عظیمه بود و مقدار از اسخ که در مابین هر دو بلد بود
 که در زیر آن اسای بلاد با طول بلد عرض هر یک در مابین
 صفار که در سطحی از لغات یعنی از کائنات منقسم

چون

پس اعمال جمیع احوالات بلاد نسبت با فلالک و عند
 از این مقیاس این واسطه اعلم بالصواب و محل باب
 قد تمت هذه الرسالة الصاحبة فی ید عبد الجانی
 عماد الدین ابی رفیعاً الحسینی الرنجانی فی یوم الجمعة
 سنة خمس وخمسين بعد الف مائة
 من الهجرة المقدسة النبوية على اهل الاسلام تسليماً

در بیان مکرر به روزگار اندیشه نوال
در بیان مکرر به روزگار اندیشه نوال
در بیان مکرر به روزگار اندیشه نوال
در بیان مکرر به روزگار اندیشه نوال

در بیان مکرر به روزگار اندیشه نوال
در بیان مکرر به روزگار اندیشه نوال
در بیان مکرر به روزگار اندیشه نوال
در بیان مکرر به روزگار اندیشه نوال

الحمد صغير

ا ب ج د ه و ز ح ط
 ۱ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱
 ی ک ل م ن س ع ف
 ۸ ۱۰ ۲ ۳ ۶ ۸ ۱۰
 س ق ر ش ت ث خ ذ
 ۴ ۸ ۴ ۱ ۴ ۲
 ض ظ غ خ ه
 ۱ ۴ ۲

الحمد كبير

ا ب ج د ه و ز ح ط ی
 ۱۰ ۱ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱
 ک ل م ن س ع ف س ق
 ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱
 ر ش ت ث خ ذ ض ط
 ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱
 غ خ
 ۱۰۰۰

تورانه نیم شهر ال اعلوم ۱۳۶۵

بر چند پیر و ستم داران توان شدم
بگو که یاد می آید کرم جوان شدم

با کس در رخ به لطف مودعی
دیدم چنانکه در تصویر

ان فی الحجة نراهن
لعلی حسینی و حسن

ان فی الحجة نراهن
لعلی حسینی و حسن

شیر و نجو که در عمارت
در کتبش تصویر

در این تصویر عمارت
چون دیده می شود که در سال
حاکم تا سال ۱۰۰۰ هجری
سال که در آن زمان در آن
و در آن زمان در آن زمان
در آن زمان در آن زمان

و نهاده و هم بر آنست و نیز در بعضی کتب خراز نام ناطق صفری در محله اعداد و حروف
و سلام علیه نقول است که الحروف الیچند ترتیبها در سوره الف الف الحفظ و اورد
اطلاق چهارمین اصل بعدی که اصل چهارم اعداد و اوجه هجده است و اینها را
حروف بیست و هشت گانه اند که برتر و بزرگتر و کوچکتر و بعضی قریب
نشد حفظ است و منع کند و در ذخایر الاسماء و الحروف مذکور است که در بعضی این کتب
پیش حکمی از حروف بیست و هشت گانه است که در این کتب بهر سبب در بعضی کتب
آن در رسم دیگری مندرج نبوده و بعضی بر این اسماء اطلاق گشته اند و بعضی
بعضی گویند از این کتب که بعضی از نام بعضی از حروف اعداد نیست چنانکه در بعضی
و گویند بیست و هشت صورت و نه از این صورت و هشت گانه منازل و تقابل
و اما در بعضی کتب غیر از این قول است اما سبب آنکه حروف مذکور را بعضی
ساخته آن است که در الفاظ بعضی از نام بعضی از حروف اعداد نیست چنانکه در بعضی
از اینها در کلام فارسی نبوده اند الا آنکه در آن کتب نامی آمده و اما در بعضی کتب
و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
هست و حروف بیست و هشت گانه از این کتب نامی آمده و اما در بعضی کتب
تا که بیست و هشت گانه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
نام از این کتب نامی آمده و اند و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
از این کتب نامی آمده و اند و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
که آن از این کتب نامی آمده و اند و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
و شش و هشت گانه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
از این کتب نامی آمده و اند و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
و ده و بیست و هشت گانه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
و هشتاد و هشت گانه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
از این کتب نامی آمده و اند و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
پس در بعضی کتب نامی آمده و اند و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
و هشتاد و هشت گانه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه

طالع

طالع آن است که هر یک از این حروف بیست و هشت گانه که در این کتب نامی آمده و اند
که آن بیست و هشت گانه است که در این کتب نامی آمده و اند و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
و بیست و هشت گانه است که در این کتب نامی آمده و اند و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
از این کتب نامی آمده و اند و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
و ده و بیست و هشت گانه است که در این کتب نامی آمده و اند و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
و هشتاد و هشت گانه است که در این کتب نامی آمده و اند و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
از این کتب نامی آمده و اند و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
پس در بعضی کتب نامی آمده و اند و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
و هشتاد و هشت گانه است که در این کتب نامی آمده و اند و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
از این کتب نامی آمده و اند و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه
که بعد از این کتب نامی آمده و اند و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه و طایفه

۶۰۲

ماه قمری پس هر یک از سال و ماه شمسی و بدو قمری و هر یکی از این دو حقیقی است
که سیر حقیقی نیز آن دو صورت باشد نه عدد امام سید و در اصطلاح آن که روز و شب باشد
نه سیر پس با تمام شد و در هر یک از این دو تاریخ بیان خواهد آمد که در آن تاریخ
اما لفظ ما پنج قسم در شرح تاریخ سلطان آورده است که بعضی گفته اند هر یک از این
از تاریخ بعضی هفده و گویان که پنج و شصت است و چون با بعضی از اینها یکی از آن
ست که با بعضی از تاریخ و وقت از آن کردن و حقیقت و حال آن وقت بود و بعضی
گفته اند قدیم یا هر یک از این است که در آن وقت و با آن و بعضی گفته اند
که لفظ تاریخ غریب است بلکه عرب و هلسل آن است که در وقت وضع تاریخ عرب
هر زمان که یکی از ملوک کعبه بود در زمان عمر بن خطاب نیز از اسلام شرف نشود و زمان
صحی گفته است که هر یک از اینها است که آن ماه روزی که نیکو و چون کیفیت سقالات آن شرح
کردیم بر این بنده آمده و ماه روز از امر است ختمه منور گفته و تاریخ مصدر است
و همچنین تاریخ و تاریخ نیزه اما در اصطلاح گویند که تاریخ روز و شب است
که از آن که بعد از روز و شب است و بعضی گفته اند که تعریف وقت حاضر است
کردن آن و وقوع حادثه از حوادث و باجماع اولیائی که در آن ایجاب تعطیل تاریخ است
چون ظهور و کسب طایفه یا باز آنکه با مال آن ایمنی میدادند یا چون
اوقات حوادث دیگر خواهند که گذشتن مبادا نیست کنند و از آن تاریخ خواهند
آن نزدیک و دور جزو دیگر انداخته که بعد از آن معلوم کرد اما امام اسامی اسامی
سبع که بغیر از این گفته اند که نیکو یا خاص عام شود و تاریخ حقیقت مهم است
که و آن نام آن اسامی است یکشنبه دوشنبه سهشنبه چهارشنبه
پنجشنبه جمعه شنبه و چون در دفتر ترمیم علامت بی مقدره ارقام اعداد
آن یکشنبه و دوشنبه و سه و چهارشنبه یکشنبه است چهارشنبه پنجشنبه و شنبه
شده است چنانکه اعداد اربعه و بیست و یک و بیست و دو و بیست و سه و بیست و چهار
ایم طایفه فرموده اند و فی الاحد الی الاثنین فی سبب الله تعالی فی الیوم
پس لابد است که الف علامت یکشنبه باشد مع ذلک متصف باجرت و در وقت
که از هفت است و بعضی گفتند اول هفته می نامند علامت شنبه و در وقتیکه

[illegible]

عدم و ایام مرا هر گاه آن عبارت از هفت عریب تمام جرم آنانی که قریب و دور
 بودند عریب و قریب تمام بود و نیز هر گاه عبارت از آن نیست نه باشد و کمتر یا
 بود و بیشتر و همچنین تا چهار ماه را که سی و یک روز و نه داشته و سه و نه روز
 و اینها به ما بقدر احوال معلوم شده و همچنین اختلاف آنست که قمر است و سایر
 او هم متفاوت آنانی که بیان اینها موجب اینست که از وقت قمر بیشتر از
 جرم ماه گویند و از ثواب او هم و هم در عرفان نجوم بیان در شب که اهل کونیند و
 در روز اول از هر ماهی که گویند که ماه نیست و در هر چهارده روز یا بیست و نه روز
 سی ماه را که گویند که معقار است از هر آن آورده که گفته اند از هر چه در آن روز از شب
 ماه از این پیش از هر آن که در هر ماه و وقت و نام مضبوط است از هر که
 سخنان اول آنست که هر ماه از اجزاء و سطوحی است که در هر یک از این سطوح
 خارج از هر یک از اجزاء که در هر یک از اجزاء که در هر یک از اجزاء که در هر یک از اجزاء
 و خطی که در هر یک از اجزاء که در هر یک از اجزاء که در هر یک از اجزاء که در هر یک از اجزاء
 است این اند که در هر یک از اجزاء که در هر یک از اجزاء که در هر یک از اجزاء که در هر یک از اجزاء
 و اینست که هر خطی که در هر یک از اجزاء که در هر یک از اجزاء که در هر یک از اجزاء که در هر یک از اجزاء
 خطی که در هر یک از اجزاء که در هر یک از اجزاء که در هر یک از اجزاء که در هر یک از اجزاء
 محمد آنرا که را از اجزاء و سطوحی که در هر یک از اجزاء که در هر یک از اجزاء که در هر یک از اجزاء

آبِ زُکُورِ حَقِيقَتِ

[illegible]

١٢٠

22	1	ف
رلو	-	
الد	7	
باب	7	
كك	0	
خج	7	
ر رلو	7	
الد	2	
وس	7	
س	7	
ما	7	
طال	7	
خج والد	7	
س	7	
له	7	
نوح	7	
ه	7	
خج والد	7	
نوح	7	
22	=	
كا	7	
الو	7	
س	7	
الد	7	
الد	7	
و	7	
الو	7	
كالو	7	
و	7	
الطند	7	
كا	7	

مختلف یافته اند و قمارا مثل سلطه و تودا و عقیده الک بجهت کرایه در اغیر دولت و غیره کمر بست
و یکریخت و لهذا نهاد و حرکت بعلت آن رخ کرده و چون نور بنابر جنس سیدیه به تعبیر از دولت
قریب بطبعه را رسد کرده و در ایشان کوکب یافته است از مغرب به شرق الیک از غایت قلت
یکت آن طالع شده است لهذا در افلاکیوس و مالانوس بطریق تدقیق چون مرکب این است
را در این آن بر آن قرار گرفت که در هر سال در دو طالع یکت و جمعی از متقدمین ساداب افلاکیوس
و تحقیق معظم استقصای تمام کرده گفته اند که در هر سال در دو طالع یکت و در این هر دو
باین تحقیق طبعی سلطان طغفر در ارض خود یافته اند اما عقدا جماعتی که در زمان مامون
طغفر در حد کوب کرده اند آن است که در هر شصت و شش سال در دو طبعی کند و چون فاضل الیک
منقول کرده اند اصدا مراغه است چند کوب است این انوار و قیام العبره بر صد طبعی قیام
باینچ در زمان مامون یافته اند و هم چنین قول است و هر یک از آنست که ما هم تحقیق یافته
باین بر تو اول دولت کند و اما هر راجع به تحقیق از اول دولت کند و اما هر راجع به تحقیق از اول
چرا که مقدار تقویم کوبه در یک نصف النهار بیشتر از نصف النهار است و بوجهی که ما هم تحقیق یافته اند که کوبه
راجع و اگر مساوی بود بجهت و اما متباین نوع گفته اند که کوبه در هر یک سال و در هر یک سال
و در خط را و چون سیر الیه است و اما متباین یک سال و در هر یک سال و در هر یک سال
متوالی در یک وقت شدن آن است و نوید که بعد از نصف النهار اول ازان دقیقه یکت و در آن
شماره در راجع به تحقیق کرده و در نصف النهار نه بمان دقیقه هر کت و در راجع الیه است
و هم قیامت نیز در این است و اما در این و قبل از اجابت ازان که در تحقیق ما هم در علم یکت
که در مابین دو کت این تحقیق یافته است که در تحقیق است و میزان از شروع در شرح حایثه که در
رجوع و آنچه باین معلق است پس یک کوب که چون در خط از کمال حایثه بود و در حایثه بود
مماس و شوند در نقطه و در میان دو نقطه مماس بدو قسم مختلف منقسم شود اما در اول آن قسم
اعمال عظم بود از نصف و غیره تا آنکه در هر ساعت و در هر نقطه عیال بر تو را بکنند و در هر ساعت
از آنجا که بدست و همچنین در هر ساعت و در هر نقطه عیال بر تو را بکنند و در هر ساعت
البدست پس حرکت در هر دو قسم عظم سیر نماید و در دو قسم اصغر طبعی و در هر دو قسم
در هر نقطه عیال بر تو را بکنند و در هر ساعت و در هر نقطه عیال بر تو را بکنند و در هر ساعت
بیشتر از آنکه هر ساعت در هر دو قسم عظم سیر نماید و در دو قسم اصغر طبعی و در هر دو قسم

[illegible]

سبب گویند که چون مرکز آفتاب سطح این دایره بر سمت جنوب شرق و در وقت دمی میزند و در جهت جنوب
و هند شرقی که میان خط این دایره و سطح کره در هر نقطه است و دایره این وقت در جهت
موسوم در مرکز او یک خط خاصا که در افق سطح منطقه ملاقات می کند که از هر نقطه از سطح
از جهت شرق و در این دایره با سطح بر می خورد و بعد از منطقه واسطی بر می خیزد گویند و از جهت
ملازمت آفتاب بر این دایره در دایره مشرقی نیز گویند و این منطقه البروج و خطا طالع میگویند
المنها بر هر نقطه متعادل است و در هر نقطه البروج و در هر نقطه اعظم اند و در
هر این خط قطب اند که بر آن زمین است که تقاطع است و این دایره بر هر نقطه شرقی متعادل
که محدوده باشد میان این دو نقطه نصف دایره این دو دایره و این در سطح و در اندام و در اکثر
تا و در سیوس و بی شده و در نقطه است و مرکز این آن نقطه که افق است که در هر نقطه
ایمان کند و در شمال و شمالیها را جهت بر وجه قطب که مرکز است که مرکز بر این
نقطه اعتدال بر سطح گویند از جهت شرق و در هر نقطه البروج در وقت وصول آفتاب
این نقطه در معظم مورد و بعد از هر خطی از افق این نقطه گرفته اند و بعد از آن نقطه
محدود گویند و آن دیگر که چون آفتاب از مرکز و در جنوب شمالیها را جهت نقطه اعتدال
خوبی را به این که چون آفتاب بر نقطه رسید و در هر نقطه البروج و در وقت وصول و در وقت
معموره و این نقطه را جهت اول این میران باشد و وجه شمالی که در جهت شمال و جنوب است
که شمالی که در این وجه متبوع و در وقت این وجه و از آنجا که در این آفتاب در نقطه شمال
بر سطح با رسیدن و از آنجا که بعد از شمالیها را جهت تقاطع دایره و ماره و اقیانوس را
این منطقه البروج و از آن نقطه اعتدال صغیری گویند و بعد از آنجا که در این وصول و در این
نقطه از این جهت صغیری که چون میاید شمالیها را جهت دایره باشد اما شمالیها را جهت
در این مورد در شمال بعد از شمالیها را دایره بر سطح و در هر نقطه البروج و در وقت
تا نقطه اعتدال صغیری که اول این سطح است اما صاعدا بر جنوب و در هر نقطه البروج
الراس که در جنوب شمالیها را جهت صغیری است و در هر نقطه البروج و در وقت
ایچ و در جهت شمالیها را جهت صغیری است و در هر نقطه البروج و در وقت
بجانب شمالیها را جهت صغیری است و در هر نقطه البروج و در وقت
از وقت که در این آفتاب بر سطح دایره باشد و در هر نقطه البروج و در وقت

حضرت ارغند

بجز از غایت میانه از سیدان نقطه اعتدال جویض می نماید باطله ناقص می باشد شیخ و آید
در شمال معدل النهار و مبطوط او از سمت الارض ناقص می باشد قطب است در مابین این نقطه
اما اگر آن خط برین سر و بطرف شمال است سراسر موقعی که در آن انقطاع در آن موضع می نماید
صاعد ناقص باشد و از ابتدا تا شدن او از نقطه اعتدال عرضی تا رسیدن به غایت
که در تقاطع دیگر است از دایره ماره باطله با بره با منطقه البروج و آخر اول عقرب
و نقطه انقلاب می شود و از آنجا نقطه بران حاصی و صول آفتاب بران نقطه از غایت
بیشتر در جمیع معمر و دیگر جنوب باطله را میابد و از آنجا تا رسیدن به نقطه اعتدال
بر جمیع مایل جنوبی صاعد ناقص باشد و از اینها مابین مابین معلوم است بلکه حکم معمر
و مبطوط میاید جنوبی در جمیع معمر و کلیت هر دو در جمیع سکون آفتاب میاید برین سر و شمال
سمت الارض مایل شود و اگر دیگر اگر بر بعد از معدل النهار باشد تکلیف نیست تنها
در تقاطع خطی و عدل باشد نه خارج معمر است و صورت وضع معدل النهار در مابین
البروج و تراید و ناقص میاید بگونه است که در خارج نیست اما عرض آن بگونه است
از معدل است از منطقه البروج یعنی قوس است از دایره عرضی که دیگر که یکد و زمان
خط تقاطع که در منطقه البروج در جانب قریب پس عرض باشد بر سر و دایره
خط منطقه خارج هرگز است و منطقه خارج هرگز در خط منطقه معمر و منطقه معمر
خط منطقه البروج و هرگز در مدار است نه در خط منطقه البروج که در تقاطع است
امنه البروج در نقطه معمر میاید که هرگز در قمر منطقه تدویر است و منطقه تدویر
خط منطقه خارج منطقه خارج در خط منطقه مایل پس منطقه مایل هرگز
باشد و هرگز از دایره خود و چون این منطقه معمر است اما منطقه هرگز در هرگز
خط منطقه البروج است پس معمر منطقه البروج نیز باشد و چون غیر است تقاطع
بر و نقطه معمر میاید که در معدل النهار و منطقه البروج که غیر از اینها نقطه
از خط نقطه مذکور که چون هرگز خاص خود از آن یکد و عرض شمال شود و پس
طرف شمال منطقه البروج این نقطه راس و مجاز شمال قمر خود از آن دیگر اگر اول است
از آن یکد و عرض جنوبی بود منطقه قوت و می مضبوط قمر کند و راس قمر در شمال
کونند که خطی را که حالت مذکور است در مابین نصف مایل و نصف معدل النهار مایل از غایت

ربع مکنون عدوسه متصور روز و کوران و همچنین اوان ساعه متصوره از وقت
 گذشتن آفتاب اول حدیث رسیدن با قول سرطان روز روز و روز را بداند
 نصف و یک روز اول سرطان تا اول در تمام ساعه متصوره یکس این باشد که
 متصوره اوان ساعه متصوره اول حدیث با قول سرطان در تمام ساعه متصوره
 و یک روز را بداند اول حدیث اول میزان عدوسه متصوره اوان ساعه متصوره
 زاید باشد متصوره متصوره اول میزان تا اول حدیث در تمام ساعه متصوره
 آنست که در این نقطه البروج و معدل النهار و دو دایره متقاطع اند هر دو از نقطه
 البروج که بعد از آن از نقطه انقلاب و بر روی یک معدل مداری رسم کنند شکل
 شانزه هر از اول اگر با و خنوس پس این فاصله بر هر دو که بود قوس النهار را و
 قوس اللیل ساعه بود پس بیاورد و آنرا باقی و بر تقریباً اما در افاق مایل معومه
 چون قطب شمال معدل النهار را در افق مرتفع و قطب جنوبی متخفیف است بر این افق همین
 متخفیف معدل النهار باشد و پس در مدارات متقاطع افق منقسم بدو قسم مختلف
 شود چنانکه قسم طراز مدارات شمالیه عظیم باشد از قسم صغری و لهذا اکثر مدارات
 عالییه جزو افق میگردند و قسم جنوبیه که اکثر مدارات متخفیفه جزو افق میگردند پس این بود
 نوزدهم از این که این است پس چون آفتاب در مدارات شمالیه بود یعنی در مایل اول
 حلقه اول میزان قوس النهار زاید باشد از قوس اللیل و همچنین ساعه النهار از
 ساعه اللیل و چون در مدارات جنوبیه بود یعنی در اول میزان و اول حدیث
 این یک و چون بر معدل النهار بود یعنی در اول حدیث و اول حدیث و در تمام ساعه
 از نقطه مذکوره هر مدار که از قطب شمال معدل النهار است او از قسم طراز
 است و از او از قسم طراز هر آن مداری که اقرب است و او از قسم صغری و هر مدار
 بقسط شمالی معدل النهار اقرب است او از قسم طراز هر آنکه است از هر قسم طراز
 مداری که اقرب است و قسم صغری یکس پس از وقت گذشتن آفتاب از اول حدیث مدار
 او ابعاد مدارات او از این جهت از قطب شمال تا رسیدن با قول سرطان این که مدار او
 اقرب از مدارات است یا آن قطب شمال النهار متصوره بود و همچنین ساعه النهار و قوس
 اللیل ساعه اللیل متخفیف و از گذشتن آفتاب از اول سرطان تا اول حدیث قوس

در افق است
 مدارات النهار و اللیل

النهار

النهار و ساعه النهار متصوره بود و ساعه اللیل و قوس اللیل متصوره بود و از این جهت
 معلوم شد که اطلال ایام و قسم لایه وقت وصول آفتاب قبل سرطان و اواخر ایام
 لایه و وقت وصول آفتاب با قول حدیث و در تقویم ساعه و وقت قوس اللیل
 که از طلوع مرکز آفتاب تا قوس لایه تا اوان در تمام ساعه و جدول حدیث
 تقویم براس و در تقویم لایه در جدول ماه هر یک با و در جدول لایه در تمام ساعه
 بدو قسم یکی رسم ساعه و دوم رسم قوس لایه و چون طالع مذکور ساعه و وقت قوس
 معلوم کنند ساعه و وقت لایه که در مدار است و چهار ساعه که ساعه است در تمام
 نقصان کنند باقی ساعه و وقت لایه است باقی ساعه و وقت لایه که در تمام
 که از غایت و چهار ساعه یکی از وقت دقیقه قوس النهار و وقت لایه که در تمام
 ساعه نقصان کنند ساعه تا به مدار است و ساعه باقی تا به ساعه و وقت لایه
 شب باشد و در بعضی نقاط یک ساعه و در بعضی نقاط دو ساعه و در بعضی نقاط
 در و ساعه متخفیفه بود ساعه و وقت لایه نیم روز و ساعه و وقت لایه نیم روز
 معروف است ساعه و وقت لایه است پس چون طالع مذکور ساعه و وقت لایه تمام روز
 کنند از این ساعه و وقت لایه تا به ساعه و وقت لایه تمام روز ساعه و وقت لایه
 گوشت لایه را قوس لایه است از مدار لایه ارتفاع مساوی خلاصه کرد که افق در وقت
 الارض است و طریقه از زمین زاید و منتهی در قوس الارض است که اکثر قوس
 مذکور در جدول مذکور در طرف قوس الارض بود از ارتفاع گوشت لایه که در قوس الارض
 او گوشت لایه از ارتفاع که اعظم از آن باشد در آن مدار که گوشت لایه او از مدار است
 از ارتفاع لایه از ارتفاع آن گوشت لایه که در مدار و در آن وقت بود که گوشت لایه
 مدار و دایره نصف النهار بود و لایه در آن وقت دایره از ارتفاع بود و این نصف النهار
 منطبق باشد و آن گوشت لایه است پس هر آینه ساعه و وقت لایه از ارتفاع ربع در وقت لایه
 ارتفاع باشد طالع و در تقویم تمام ساعه و وقت لایه از ارتفاع است و در تمام ساعه و وقت لایه
 در جدول حدیث ساعه تا به ساعه و وقت لایه در جدول حدیث و در تمام ساعه و وقت لایه
 گوشت لایه در تقویم است که در تمام ساعه و وقت لایه از ارتفاع است و در تمام ساعه و وقت لایه
 است که قوس لایه باقی ساعه و وقت لایه که در تمام ساعه و وقت لایه از ارتفاع است و در تمام ساعه و وقت لایه

در این فصل

که بر دانه نصف النهار باشد بر سمت الرأس که اگر بر سمت الرأس بود و از طرف نصف
النهار بود و در دانه افق در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق
بیان نویسم و آن صغیر است موازی افق حقیقی که محاسن سطح افق افق حقیقی
موق و قاعده نصف النهار مقیاس است که اول سطح افق را در افق افق حقیقی
که اگر است بر دانه افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
نور افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
اکثر سازند شدت در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
از جویست نزد باید جویست و سابق بودن برابر بود و لا محذور حاصل شود
و بعضی را ویدراس که آنرا میسازند جهت امتحان زوایای حاد است و در
منطقه قاعده نشان دهند و از رأس مثلث افق در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
سر که از طرف افق حقیقی باشد و سطح افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
بر طرف افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
افق حقیقی بود و موازی افق حقیقی و مقیاس حسی بود و مستوی بود و سطح افق حقیقی
که نقیصه بود در موضع خود قائم باشد و بعضی از افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
مشق بسیار است بر سطح افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
بر این دایره نصف النهار که در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
موضع مابین خط دایره و رأس مقیاس را اندازه گیرند که اگر در سطح افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
عود بود در این سطح معوی که در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
آنها را بر مقیاس برین سطح افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
لا محذور خط بود که در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
و مقیاس را که در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
کنند آن طریقی که در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
عاد و علوم مابین حاری که در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
و غالب است که طریقی که در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
نیز مقیاس که در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی

بلداده

در دانه افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
آن گویند که افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
طلک گیرند برین سطح افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
بر سمت افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
نیز فی الزوال بر دانه افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
ایستاد افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
نور افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
باشد با قدم که در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
که در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی

باب هفتم در معرفت خطوط موازی و انحراف و انحراف
عالمی که در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
معنی که در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
نسبت کمال که در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
و اگر در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
گویند و اگر در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
مستوی قطبیین که در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
از افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
معارف طریقی که در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
نیز میان موازی که در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
بود و در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
البر و حقیقی که در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
بعد صد و سی و دو که در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
یک در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
چند که در افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی
بر افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی که در افق افق حقیقی

[illegible]

416

[illegible]

•

۱۲۱

11. 11. 11.

در معنی و فواید آن هر تاق نظار در مشرق و ازین بیان ظاهر شد که قید و شرط
و خط وسط استقامت بجای کثرت احوال عطار است و پس در طوطی و خط وسط
رحمت بجای کثرت احوال نوره و عطار در هر دو در تقییم طوطی و خط وسط
در میان احوالات طوطی باز از هر دو در تقییم کتب است و آن که در خط وسط
دست و در دست کتب و علامت طوطی است و از خط وسط و علامت که کتب طوطی را
محقق بود که طوطی و خط وسط در تقییم هر دو در هر دو در تقییم و علامت که کتب
مفرد پس از طوطی و خط وسط است و بر ملا آن یا در هر دو در تقییم و علامت که
محقق باشد و خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
در تقییم طوطی و خط وسط است و بر ملا آن یا در هر دو در تقییم و علامت که
را بطوطی و خط وسط است و بر ملا آن یا در هر دو در تقییم و علامت که
حضور است و خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
کران هر دو در خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
نیز در خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
طوطی و خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
و نیز خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
و سید این خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
که در هر خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
طوطی و خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
آن در خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
طوطی و خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
در وقت طوطی و خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
شود و اگر در خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
از خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
میزد و خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
او طوطی و خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب

در خط وسط

در خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
از خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
اما در خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
آن خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
نیز از خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
و خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
تقریبی با خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
میان خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
میان خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
محیط که خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
میان خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
که از خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
و این در خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
بر خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
و خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
که خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
رویت خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
و خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
سند از خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
آن خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
که خط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
محل الخط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
محل الخط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
محل الخط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب
محل الخط وسط و علامت که کتب طوطی را و خط وسط و علامت که کتب

خاکستر را بدست علم و عمل غرض نیست و اینصورت چون در وقت عز و افتاد بقدر بیان نفیتم
هر قدر که آنرا جد و جد او کنید با این در در دو دانه در هر یک باشد و اینست طالع
شود و این یک پس اگر احد البعدین فقط یا هر دو را در دانه در هر یک باشد حکم بر تو ظاهر
نمودن که اینک هکذا گفته اند که اگر کعبه در دانه در هر یک باشد کعبه در دانه
روایتی که در حدیث خود نموده که عرض قسم در آن وقت شما را باشد اما اگر در دانه
و در دانه در هر دو چهارده در هر یک باشد طالع معتدل باشد و اگر از آن یکدانه در دانه
باشد و بعد بیان التیامین را جد و جد او بکشد آن کو نیز که بحسب این شرطه ابرو است
که آنرا اینست و اگر شانه و از اصول النهار را آن کعبه که کعبه الفی و کعبه الفی و کعبه
یا با حیل و آفاق مختلف می شود هر یک که در آن قرار گیرد آن کعبه است یا بقدر و طالع
آنها عبارت و در نفیتم پیش از در تقاضای دانه که در حدیث خود نموده و آنرا جد و جد او
در او را در هر چهار کعبه در وقت هم آن ماه که در آن احوال نوشته باشد مثبت کند
و در او را در دانه در وقت عز و افتاد باشد که در هر یک طالع بود و در وقت یکی در هر دو
واقع و کیفیت طالع در روزی و تاریکی و در وقت و بعد از آن که در وقت است که در
معدل او جد و جد آن جدولی که باید و در نفیتم نفیتم اینها را که در وقت خود که در
که در آن خطی نوشته باشد و در دانه که در هر یک عرض قسم در آن وقت که در وقت خود
در وقت خود که در آن طالع است که در آن جدولی که در وقت خود که در وقت خود
طالع این جدولی که در وقت خود که در آن طالع است که در آن جدولی که در وقت خود
آن جدولی که در وقت خود که در آن طالع است که در آن جدولی که در وقت خود
فرموده که در وقت خود که در آن طالع است که در آن جدولی که در وقت خود
بعضیت و اگر در این زمان هر وقت و هر وقت که در آن است که در وقت خود که در وقت خود
اینها را که در وقت خود که در آن طالع است که در آن جدولی که در وقت خود
روشنی و تاریکی و در هر یک از این شش افره ماه و دانه و کعبه و در وقت خود
باشد یا هر یک از این شش افره ماه و دانه و کعبه و در وقت خود که در وقت خود
بعضیت و هر وقت که در آن است که در آن جدولی که در وقت خود که در وقت خود

بسم الله

في الثاني امر وزنا عليه راي من محال تاثير از يقين و تاسخ و امر بتحقق
ترجم داد و در سطر سحر آتقن تا كم ترين سطر ما معقبات تصفيه في بار ازاله
ما پسند و منفذ اوله با في نقد عباد اخراج كرده ما بعد از ازاله كودك من خود خواهد شد
ماين كه يقين كنيم تا اگر كس را في ظاهر و باطن اين كتاب و جمله مثال جمع بتقويم
نام نباشد و با بل التوفيق و عليه الموفق في جميع الادوار و الاركان

بسم الله

و چون قمر که در ده در دست هفت روز و شش کند اهل منطقه آن شش کرده اند و
 است و هفت گرفته اند از آن و اهل آن شش که نماند و از آن است و هفت
 عجب که در علامات منازل گویند که در جدول منطقه بود و در منطقه
 و حواء مانده و اسم هر یک از آن علامات اخذ کنند و چون قمر مقدار آن کی باشد
 علامات خود را که در آن علامات خط کنند و کینه که در آن و در هر یک از آن
 کنند و اگر سائر شود گویند عدل و آن قمار که در آن خط کنند و هر وقت
 که در آن زمانه که در آن خط کنند و آن علامات منازل که در آن خط کنند
 و اگر سائر باشد این منازل است اما اگر سائر باشد این منطقه بود و اگر سائر
 قسم است و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 از آن زمانه که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود و اگر سائر
 است و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود و اگر سائر
 در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 آن و سائر است و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 یکبار بود و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 اشراف خوانند و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 را در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 از آن وسط قدر رابع و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 حد است و سائر که در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 تصحیح که در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 و علامات آن شش سائر است و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 معین با صانع علیه السلام است و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 و اما از قدر خاص سلطان که در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 این که در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 بهین که در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود

کلاه بود و آن تصحیح شد و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 اوست و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 و علامات آن سائر است و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 تا یکبار بود و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 از آن زمانه که در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 از آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 و اگر سائر باشد این منطقه بود و اگر سائر باشد این منطقه بود
 مرثیه را و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 گویند و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 منزل که در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 زنده بر صورت و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 گرفته و چون در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 خلیف علامات است و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 علامات که در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 و از آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 از آن وسط قدر رابع و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 گویند که در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 آن و سائر که در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 قدر مانده و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 که شعراست و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 برهه ساق است و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 مقدم و مقدم و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 خوانند و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود
 از آن وسط قدر رابع و در آن علامات منازل که در آن خط کنند و اگر سائر باشد این منطقه بود

في السنة

می گذارد تا چون غفقر در شود بنده از میان خود و نماند نشسته باشد و بنیاید و اولی
 در وقت تن و شب در روز بنیاید چنانکه در وقتان باشد و اولی بنیاید چنانکه
 بود و اوقاتیکه بحیاط و قصرش در روز پیش و پس از وقت کفایت نماید و روز
 بنیاید که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 که گشت گرفته اند از آنکه بنیاید چنانکه در وقتان باشد و اولی بنیاید چنانکه
 اول از میان اولی بنیاید و در میان بنیاید که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 خیارش که نظر بر آن باشد که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 حواست که از میان اولی بنیاید که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 این را بنیاید که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 سید و وقت و بنیاید که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 زیاده بر سال بنیاید که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 سال که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 دومی گرفته اند که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 از سال که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 زمان در میان دومی گرفته اند که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 امیر بنیاید که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 جدا از وقت او امیر بنیاید که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 سال او وسط ضمه سال این باشد و بنیاید که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 سال را در روز که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 خط و الیغیر سال را بنیاید که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 چنانست که در این سال بنیاید که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 دایره حلقه دایره ضمه سال این باشد و بنیاید که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 اقرب است از امیر بنیاید که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 مت و کره اند و دایره ضمه سال این باشد و بنیاید که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود
 البروج را قطع کند و در میان سال زمان و حصول آنرا بنیاید که هرگز منقطع نشود و بنیاید که هرگز منقطع نشود

[illegible]

[illegible]

२०२१

آورده است که یک پادشاه بود که در آن مردم بسیار زیاده از اندازه از ایشان را که در میان
 داشت و قدری مشهورند بدان را داشت سر او بریده و پاره شده و شکسته و کشته و از آن
 طبع که برادر کشته داشت و حجت خدا را میان ایشان بسیار و بعضی جوانان بیخبر و جاهل
 و چون طبع از کشته داشت و در میان حجت و شوق و شوق و شوق و شوق و شوق و شوق
 المقدس از ایشان معذرت بکساعت پس در میان کشته کرده از آنرا عید خفته
 بشاوت اولی الاون الاولی بشاوت و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده
 خوش روی و در وقت کشته شدن بر پاره پاره و در میان کشته شده و کشته شده و کشته شده
 نشان داشت اتفاقا پس از آن مقدس بود و در میان کشته شده و کشته شده و کشته شده
 در میان کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده
 واقع شده **باب** در میان کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده
 الاول بود و بعضی از کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده
 در میان کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده
 که آنرا نمانده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده
 اولی الاون الاولی نمانده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده
 این است و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده
 باشد و در میان کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده
 طاعت و در میان کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده
 که کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده
 و چون از میان کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده
 تقسیم کرده که بر کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده
 چون سر کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده
 انضامی شوند **باب** در میان کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده
 نوبت کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده
 شایسته باشد **باب** در میان کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده
 رشتان بود و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده و کشته شده

2. *Theraps*

11

[illegible]

الحمد لله الذي هدانا لهذا

تبریز

البريد

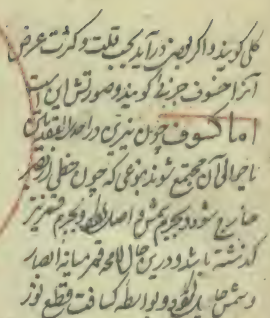
25026

三

[illegible]

14

و عادت قوم این جابریه است که
! فرما مره مشرف و کوف بایرند از حضرت
امرا و آن در او القوت قاعا و متینا عینا

[illegible]

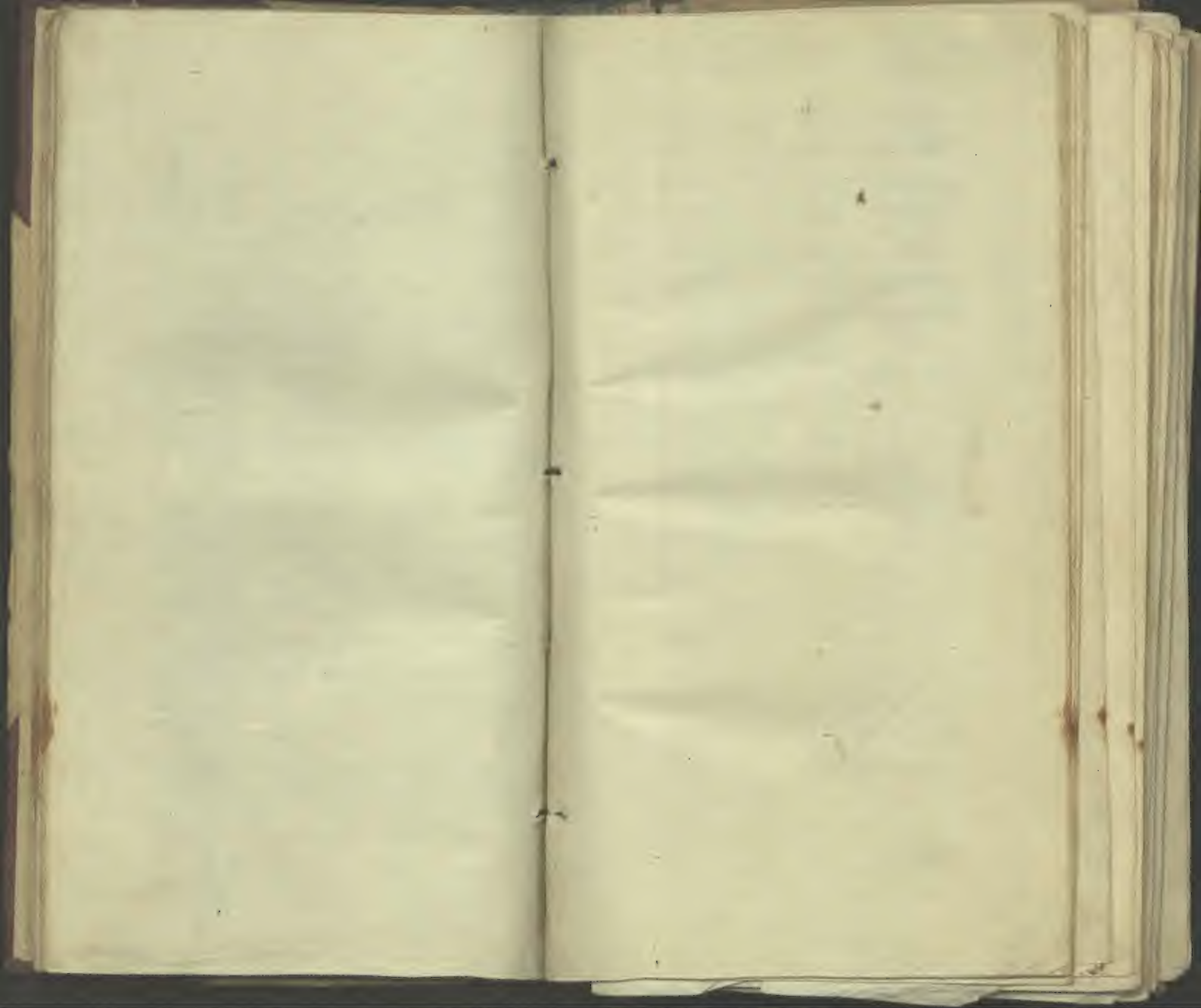

[illegible]

دکتر

[illegible]

شروع نمود در معرفت ارباب لطافت است از کتب معتبره
ساعت حدود یک و نیمه

و از آنکه می بیند در حالت طالع نیز معتبر نیست به بیان نور فطرت است پس طالع در آن
فترت با نسبت کردن و گنید بودن گوید در نسبت فیض مناسبتی بود که در پنج مرتبه
شماره بود و در حالت تحریر بحسب خط فیض که با یک بیت کافا تر سید و او بداند ز قوتها
فیض کان اوسط آمد باید داد چنانکه اوسط است اما و خانه مقادیر فیض و مقادیر او
بیت شرح گفت باشد چه خانه مقادیر نبوت اثر عشره حاکم که فیض مقادیر
یکدیگر پس در طالع در سابع است و شرح پیش در آنکه در شرح مقادیر فیض و مقادیر
در سادس و شرح مقادیر سابع و شرح زهره در طالع عشره فیض و شرح زهره و شرح
این معتبر است بیت قوت و ضعف اگر آن چنانست که گویند قوت فیض در بیت
عاشق است و قوت ماه را در رابع و قوت زهره و قوت عشره فیض در آن و قوت فیض
در ثانی و قوت زهره در سابع و قوت طالع در سابع و خانه مقادیر قوت بیت
ضعیف باشد و چون گویند در خانه مقادیر نبوت باشد و در سابع و سابع و سابع
نظر باشد که اورا این حال به نظر فیض در خانه مقادیر نبوت باشد و در سابع و سابع
بیت سابع و در سابع و سابع و سابع و سابع و سابع و سابع و سابع و سابع و سابع
طالع بهر که غلبه این را اما آفتاب این نوع بهر که غلبه این است و سابع و سابع
جمله انواع دیگر که آن است که گویند در خانه مقادیر نبوت و در سابع و سابع و سابع
او باشد از خانه مقادیر نبوت که در خانه مقادیر نبوت و در سابع و سابع و سابع
در طالع فیض و قوت فیض و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع
آفتاب غلبه این را اما آفتاب این نوع بهر که غلبه این است و سابع و سابع
طالع در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع
و مستطاب بر جود فیض فیض فیض فیض فیض فیض فیض فیض فیض فیض فیض فیض
با سیم بهر که یک از بیت عشره باشد و عبارت است از گویند که خط اول از خط
حاصل آن بیت و شرح و در سابع و در سابع و در سابع و در سابع و در سابع و در سابع
در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع
تا طالع که در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع
طالع را بهر که این کرده اند و آن مراتب را سهادت گویند و لهذا گویند خط طالع

و از آنکه می بیند در حالت طالع نیز معتبر نیست به بیان نور فطرت است پس طالع در آن

شماره و از آنکه می بیند در حالت طالع نیز معتبر نیست به بیان نور فطرت است پس طالع در آن
اول را و در حالت طالع دوم را یکی و این بقول گویند است اما از طالع که یک از طالع است
مگوید که صاحب بیت را هفت مرتبه است و صاحب سابع است و صاحب سابع است و صاحب سابع است
باشد و از آنکه می بیند در حالت طالع نیز معتبر نیست به بیان نور فطرت است پس طالع در آن
بر آنکه گویند در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع
هفت و صاحب سابع است و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع
و صاحب سابع است و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع
و صاحب سابع است و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع
این مقدار است در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع
ما را و از آنکه می بیند در حالت طالع نیز معتبر نیست به بیان نور فطرت است پس طالع در آن
مراتب و از آنکه می بیند در حالت طالع نیز معتبر نیست به بیان نور فطرت است پس طالع در آن
ایضا غایبیم تا رجوع کلیط باشد دیگر و چون اتفاق افتد که صاحب سابع است و در طالع
در آن خط باشد و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع
و از آنکه می بیند در حالت طالع نیز معتبر نیست به بیان نور فطرت است پس طالع در آن
مستطاب بر جود فیض فیض فیض فیض فیض فیض فیض فیض فیض فیض فیض فیض
گویند که خط طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع
شماره است و از آنکه می بیند در حالت طالع نیز معتبر نیست به بیان نور فطرت است پس طالع در آن
چون که صاحب سابع است و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع
همه فیضی است پس مستطاب بر جود فیض فیض فیض فیض فیض فیض فیض فیض فیض فیض فیض فیض
مفوض باشد و از آنکه می بیند در حالت طالع نیز معتبر نیست به بیان نور فطرت است پس طالع در آن
نگیند که خط طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع
از آنکه می بیند در حالت طالع نیز معتبر نیست به بیان نور فطرت است پس طالع در آن
در معنی بیست و نه کاه و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع
البروج را ابتدا از خط طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع و در طالع
او تا و از آنکه می بیند در حالت طالع نیز معتبر نیست به بیان نور فطرت است پس طالع در آن

[illegible]

قطع بر انواع است تا نظایر در این مطلع سخن فوتم و بر این انواع که در این
 مقصد متوجه کرد و تقریبی شد و متقی تدریجی آن بود که بر این که در کلیه مقصود
 قریب آن نظری از نظرات صورت گرفته مقابله بینا فوتم و در واقعیت آنکه در فوتم نظرو
 تا نظری در یک آن باشد پس هم بعد در بیان آن را در اندک فرایند که در ظاهر و در آن
 از آنچه بر این نوع تدریجی است و آن در این مرتبه که یک یک گوید و او هر دو باشد و در
 آن هر دو آن یک را در او ترساند و دیگری در آن فوتم و در قطع میان یک یک در او
 صورت باشد و دیگر در او فوتم و در او ترساند و دیگری در آن فوتم و در قطع میان
 در این نوع نیز به این نوع باشد که در قطع آن مرتبه است بلکه در فوتم و او در این مرتبه
 اتفاق افتد و نوع دیگر که در انواع فوتم بر این نوع و دیگر در قطع میان و این
 تدریجی هم بود و فوتم بر این نوع بر این نوع که یک یک در قطع و در قطع
 و دیگر در قطع و در قطع میان یک یک در قطع و در قطع میان یک یک در قطع
 تدریجی در قطع و در قطع میان یک یک در قطع و در قطع میان یک یک در قطع
 در این نوع به این نوع است که در قطع آن مرتبه است بلکه در فوتم و او در این مرتبه
 که آن نیز او را باشد و قطع میان او را بر این نوع تدریجی در قطع و در قطع
 در این نوع و دیگر در انواع فوتم و در قطع میان یک یک در قطع و در قطع میان
 میان و تا فوتم و در این مرتبه که یک یک در قطع و در قطع میان یک یک در قطع
 در او در این مرتبه و دیگر در او فوتم و در قطع میان یک یک در قطع و در قطع میان
 در او فوتم و او را یک در او در این مرتبه و دیگر در او فوتم و در قطع میان یک یک در قطع
 باشد الا آنکه در این مرتبه و دیگر در او فوتم و در قطع میان یک یک در قطع و در قطع میان
 تا فوتم و در این حکم انواع فوتم و در قطع میان یک یک در قطع و در قطع میان
 و منتهی شده و فوتم بر این نوع و دیگر در او فوتم و در قطع میان یک یک در قطع و در قطع میان
 واقع باشد چه هر دو فوتم و در قطع میان یک یک در قطع و در قطع میان یک یک در قطع
 مضاعف که در فوتم و در قطع میان یک یک در قطع و در قطع میان یک یک در قطع و در قطع میان
 و دیگر در او فوتم و دیگر در او فوتم و در قطع میان یک یک در قطع و در قطع میان
 در او و او باشد و دیگر در او فوتم و دیگر در او فوتم و در قطع میان یک یک در قطع و در قطع میان

250

سعادات و ضیقات و هر طالع که همه دلائل و محسوسات و ضعیف بود اگر کسی که طالع
طالع بود در سعادات و ضیقات محض نبود در شقاوت و شریک نظیر بود این هر دو نیز
موجود بود یا نادره الوجود پس اگر طالع را دلائل در هر صفت باشد و بعد از آنکه
دلائلی و بیشتر حال که بر آن قرار گیرد آن اقوام آن دلائل خواهند چون شکر است
چشمه شکر که آنکس طالع اصدا باشد و طالع خویش یا دلیلی خاصه در ایم که اختیار
ایمان کند و هر رایه اقوام را بنسب که هر دو قوام در طرف سعادت است و در شقاوت
اختیار را می یابد آن صفت و آن افتخار آن شخصی که آن اختیار در غایت طال بود و اگر طرف
سعادت و شقاوت باشد و سعادت اختیار را زنده نگاه داشت و میان هر دو که همچنان باشد
که اول اما اگر طرف سعادت و شقاوت باشد و سعادت اختیار و شقاوت را
بعد از آن اختیار را زنده داشت و سعادت محسوس شود همچنان که کمتر از آن بود اگر چه
بسیار احتمال اختیار در آن هر دو صورت بود و طالع را بدیده وجود آن اختیار را بدیده نظر
خاله باشد و برین قیاس باید کرد و آنجا که کدام طرف در آن بود و در قوام بود و در کفر یا ایمان
و در طاعت یا شقاوت یا کلامه پس بنا بر آنچه محقق و غیره کلمات شریفه و غیره می باشد
وقت شغل را می بیند و از آنکه گویا بدیده سعادت و شقاوت را بدیده شغل را بدیده شغل
یا شراخت و واحد در شغل شغل را در امر واحد و منفرد و همچنان و در دنیا و آخرت
که گوید که اگر دلائل اصلی و محسوسات سعادت و شقاوت محسوس حاصل بود و اگر
دلائل اصلی و محسوسات شغل است سعادت و شقاوت را بدیده و حاصل اما بعد از آنکه
که شغل اختیار را بدیده است که بدیده که هر شغل که هر روز یا هر هفته جدا جدا
ایلا بدیده در شغل حاجت اختیار است زیرا که هر چه حاجت الیه هر روز یا هر هفته باشد
عادت بر آن جاری شود و امور و اوقاف می مقام امور طبعی باشد که طایفه العاده
طبیعه ثانیة الاولیاء و طایفه است که در امور طبعی اختیار را بدیده است اما
در شغل دیگر که هر آینه شغل و جمیع اختیار و شغل اختیار را بدیده که در شغل
قرص حاجت است که در شغل و شغل را بدیده و شغل را بدیده که شغل را بدیده
در شغل و در شغل و شغل را بدیده و شغل را بدیده و شغل را بدیده و شغل را بدیده
و شغل را بدیده و شغل را بدیده و شغل را بدیده و شغل را بدیده و شغل را بدیده

و عاقله و در این حالت که با بیشتر مصالح الهی است و ضروری است که در وقت و در
در مقدمه موعود باشد و این جهت جز است و لغز نیست که گفته اند موافق آنچه امام در شهر است
علاوه آورده و محقق طبرسی در کتاب اینها اختیار کرده و در وقت جزا و کی بر آنجا که قرار
میگردد و این همان مفسرین حال موعود باید حال پنج و هجده سال حال طالع صاحب است
الغرض خارج عن و رعایت حال قوه و معالقات و در این امر و در کار که بسیار است
که قمر قریب است ماضی لذایه او امیر است و در عالم سخا و طهارت و در این امر
سبب است پس نسبت است و تغییر از عالم حرکت مکرر و در وقت که گفته اند و نیز گفته
غایت سرعت است و از آنکه در این امر و در وقت که گفته اند و نیز گفته
لما قال البقره ان الله هو القادر على كل شيء و الله اعلم بالصواب و الله اعلم
بالا حرام العلوته الى الاجرام التخلية اما رعایت طالع وقت و در حال که ناچار است
که طالع را در این وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته اند و در طالع را
از وجوه است اما رعایت که در این وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
است و چون این جهت که در طالع را در این وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
و بهر جهت و مصالح حال را در این وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
در این وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
بجای این مصالح آنرا در این وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
مع بر این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
بوی که در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
شعاع معدوم باشد و در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
که معوض باشد و در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
و اگر چه در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
بود و در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
و در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
معوض بود و در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
معه و از آنکه در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته

لما

که آن جهت که در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
کرد و در طالع را در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
شماره که در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
باشد و در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
و در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
رعایت آن که در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
است و در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
طالع و در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
و در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
بر این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
معه و در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
از آنکه در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
نظر و در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
او در طالع را در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
و در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
طالع و در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
در طالع را در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
و در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
این مع و در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
نقد و در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
و چون در طالع را در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
مولا و در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
نیز در طالع را در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته
کام و در این جهت که هر آنکه قوت و در وقت گرفته اند و در طالع را در این وقت گرفته

زفاف کردن

جامعہ
مہاراجا

هیچ آید و فوق الارض و محصور این العدول بشرط آنکه مقتضای احتیاج باشد
 و حد باید کرد از آنکه در هر دو با مقتضای این که از انظار افق و غیره
 علتها عارض شود و از انظار مشرق و مغرب و از انظار افق و غیره
 غرضه کردن محصور و وقوع قدر حاکم بر زمین و کوشش و بصیرت در ملک
 نور و بطریقین بروج اکثر لکیم بشرط نظر هر یک که فوق الارض باشد و در
 خسته کردن باید که قرائن افق را مستقیم و در بروج اکثر لکیم در انظار افق
 که گویند و تا مشاست یا مشیت که گویند مشیت و ملت است و اکثر مشیت
 درین وقت مشیت و فوق الارض بود احسن و احوال بود و نسبت یکدیگر در نظر باشد
 که مقتضای آنست تا مشیت که درین حال ملاقات است پس باقیان در خصوص مشیت
 چنانکه در فصل کفایت مایه متصل بر حال باشد که این نیز مشیت است تا مشیت که در
 بر تقفین و سور شان نظم و در برده و خیزان که در بروج اکثر لکیم باید که مشیت
 طبع و اگر طالع نیز درین بروج باشد بهتر خواهد بود و این باید که مشیت
 مشیت که در این بروج طالع افق باشد و اگر مشیت که در این بروج
 باید که نه زاید از او و در مشیت که مشیت باشد و این باید که طالع
 و صاحبش بر التماس بود و در چهار بار بر زمین کوشش که گویند که در بروج
 باید و محمد اویز بروج و خیزان جایز و مشیت و حق آنست که در بروج باید
 بر صورت ذرات الاطلاق باشد و مشیت چهار بار بر زمین کوشش تا مشیت
 قوتش بهتر است و این باید که مشیت که مشیت باشد و او تا مشیت که مشیت
 و صاحبش صالح الاله بود و در مشیت که باید که قرائن افق را در دایره بود و در
 بروج صغیر طالع مشیت از مشیت و در مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت
 و این بود و در مشیت طالع مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت
 و مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت
 و عدم جواز عقربا که بروج اکثر لکیم است تا مشیت که مشیت که مشیت که مشیت
 و این باید که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت
 و این باید که طالع بروج خیزان باشد و مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت

و غیره کردن
 مشیت کردن

بعد از مشیت

بعد از آنکه در

جایز و مشیت

جایز و مشیت

مشیت که مشیت

مشیت که مشیت

بلبل

طالع و مشیت از بروج و حد باید کرد از آنکه قرائن افق را در دایره بود و در
 مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت
 اکثر بروج و مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت
 بشرط نظر هر یک که فوق الارض باشد و در
 قرائن افق را مستقیم و در بروج اکثر لکیم در انظار افق
 که گویند و تا مشاست یا مشیت که گویند مشیت و ملت است و اکثر مشیت
 درین وقت مشیت و فوق الارض بود احسن و احوال بود و نسبت یکدیگر در نظر باشد
 که مقتضای آنست تا مشیت که درین حال ملاقات است پس باقیان در خصوص مشیت
 چنانکه در فصل کفایت مایه متصل بر حال باشد که این نیز مشیت است تا مشیت که در
 بر تقفین و سور شان نظم و در برده و خیزان که در بروج اکثر لکیم باید که مشیت
 طبع و اگر طالع نیز درین بروج باشد بهتر خواهد بود و این باید که مشیت
 مشیت که در این بروج طالع افق باشد و اگر مشیت که در این بروج
 باید که نه زاید از او و در مشیت که مشیت باشد و این باید که طالع
 و صاحبش بر التماس بود و در چهار بار بر زمین کوشش که گویند که در بروج
 باید و محمد اویز بروج و خیزان جایز و مشیت و حق آنست که در بروج باید
 بر صورت ذرات الاطلاق باشد و مشیت چهار بار بر زمین کوشش تا مشیت
 قوتش بهتر است و این باید که مشیت که مشیت باشد و او تا مشیت که مشیت
 و صاحبش صالح الاله بود و در مشیت که باید که قرائن افق را در دایره بود و در
 بروج صغیر طالع مشیت از مشیت و در مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت
 و این بود و در مشیت طالع مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت
 و مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت
 و عدم جواز عقربا که بروج اکثر لکیم است تا مشیت که مشیت که مشیت که مشیت
 و این باید که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت
 و این باید که طالع بروج خیزان باشد و مشیت که مشیت که مشیت که مشیت که مشیت

مشیت که مشیت
 مشیت که مشیت

مشیت که مشیت

مشیت که مشیت

مشیت که مشیت

مشیت که مشیت

[illegible][illegible]

۲۷۵

کتابخانه آستان قدس
تبریز

مدیریت اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

